

V I E N Y B Ė

1886 • OUR 95TH ANNIVERSARY YEAR • 1981

95 M. 20 N.

192 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

1981 M. GRUODŽIO [DECEMBER] 5 D.

Telephone
[212] 277-7257

50 CENTŲ

LIETUVIS TARP JAV "SUPERBIUROKRATŲ"

Lietuviams gerai pažįstamas Valdas Adamkus, apie kurį neseniai daug rašė lietuviškoji spauda, pristatomas ir amerikiečių publikai, ir tai labai geroje kompanijoje.

Plačiai skaitomas žurnalas U. S. News and World Report savo lapkričio laidoje atspausdino platų reportažą, kurį pavadino "The 5,994 Supercrats Who Decide Your Fate".

Žurnalas rašo, kad niekas jų nerinko ir dauguma žmonių nežino net jų vardų, bet tasai nedidelis skaičius aukšto rango federalinių pareigūnų daug ką gali nulemti kiekviename amerikiečių gyvenimo aspekto. Parinktų penkių pareigūnų tarpe yra Valdas Adamkus, Chicagos regiono Aplinkos Apsaugos administratorius.

Reportažo autorius sako, kad tu "superbiurokratų" žinioje dirba daugiau kaip 2.8 milijonai tarnautojų, ir jų federalinis biudžetas siekia 709 bilijonus dolerių.

Pirmiausia rašoma apie Tom Cardoza, regioninį Internal Revenue Service komisionierių iš San Francisco. Toliau seka Richard R. White, vidaus reikalų valstybės sekretoriaus padėjėjas, trečias—Valdas Adamkus, ketvirtas—regioninis U. S. Customs Service New Yorke komisionierius Dennis Snyder ir penktas—transporto departamento sekretoriaus padėjėjas Charles Swinburn. Kartu su aprašymu yra įdėtos ir jų penkių nuotraukos, kiekvieno kokioje nors būdingoje aplinkoje.

Adamkus vaizduojamas prie žemėlapių, kuriame jis rodo visą regioną, esantį jo žinioje Amerikos Viduriniuose Vakaruose. Autorius rašo, kad Adamkus esąs 55 metų amžiaus, lietuvių kilmės. Papasakoja vieną epizodą iš Adamkaus dvylikos metų darbo tame valdiškame poste. Adamkus prisimena, kaip Nixono laikais jam tekę susikirsti su Baltaisiais Rūmais ir su valstijų administracija, kovojant prieš ežerų taršą.

Adamkus pabrėžė, kad jis visados galvoja apie žmonių gerovę.

Adamkus pabrėžė, kad jis visados galvoja apie žmonių gerovę.

Apsaugtos eglutės sostinėje Vilniuje traukia mūsų dėmesį ypatingai švenčių sezono, kada labiau negu bet kada prisimename savo brokus ir seseris V. Kapočiaus nuotrauka

PERRINKTA ALTO VADOVYBĖ

Amerikos Lietuvių Tarybos valdyba, naujai sudaryta paskutiniame suvažiavime, savo gruodžio 4 d. posėdyje, Chicagoje, susikaupimo minute prisiminė ir pagerbė neseniai mirusį valdybos narį Juozą Skorubską. Pirmininkas dr. K. Sidlauskas pasveikino naujus valdybos narius.

Pagrindinis posėdžio punktas buvo Alto valdybos narių pasiskirstymas pareigomis. Pirmininku perrinktas dr. Kazys Sidlauskas. Vicepirmininkai: Teodoras Blinstrubas, Povilas P. Dargis, inž. Viktoras Naudžius, dr. Leonas Kriaučeliūnas, dr. Vladas Šimaitis ir dr. Jonas Valaitis. Generaliniu sekretoriumi—inž. Grožvydas Lazauskas.

Pirm. dr. K. Sidlauskas pranešė, kad Vliko seime Altui atstovavo dr. K. Sidlauskas, T. Blinstrubas ir inž. Gr. Lazauskas. Painformavo apie sėkmingai praėjusį Vliko Seimą, kuriame dalyvavo 42 atstovai iš 45 turėjusių teisę dalyvauti.

Alto valdybos posėdyje dalyvavo dr. K. Sidlauskas, T. Blinstrubas, P. Dargis, adv. S. Kuprys, pavaduodamas adv. A. Domanskį, dr. L. Kriaučeliūnas, dr. J. Valaitis, inž. Gr. Lazauskas, P. Bučas, St. Balzekas, Jr., J. Pakalka, pavaduodamas J. Leką, M. Pranevičius, inž. V. Naudžius, A. Gabalienė, I. Blinstrubienė, kun. J. Prunskis.

Tame pačiame posėdyje inž. Gr.

Lazauskas painformavo apie pasitarimus dėl Lietuvos atstovybės rūmų Washingtone remonto. Valdyba patvirtino tuo reikalu Alto atstovų susitarimą su Lietuvių Bendruomenės atstovais ir Lietuvos diplomatinės tarnybos nariais. Alto atstovais į bendrą ALT ir JAV LB talkos komitetą tam reikalui išrinkti: inž. Gr. Lazauskas, dr. J. Valaitis ir dr. J. Genys. Numatyta vėliau susaukti Amerikos lietuvių organizacijų atstovų konferenciją.

Aukos skubiai reikalingam neatidėliotinam remontui jau ir dabar siunčiamos, adresuojant: Lithuanian Legation, 2622 16th Street N. W., Washington, D. C. 20009.

LB tarptautiniame simpoziume Japonijoje

Algimantas Gureckas, JAV LB Krašto valdybos ryšininkas tarptautiniams reikalams, 1981 m. lapkričio mėnesį lankėsi Japonijoje dalyvauti tarptautiniame simpoziume taikos ir teritoriniams klausimams (International Symposium on Territorial Problems and Peace). Simpoziumas įvyko Hokkaido saloje esančiame Sapporo mieste ir tęsėsi nuo lapkričio 27 iki 30 dienos.

Simpoziume A. Gureckas atstovavo Pasaulio LB ir JAV LB ir padarė pranešimą apie Lietuvos padėtį.

Valdas Adamkus rodo žemėlapyje jo žinioje esantį Amerikos Vidurinių Vakarų regioną.

Vienybe is published bi-weekly by Valerie Tysliava and son Joseph N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207. Second Class postage paid at Brooklyn, N. Y. Postmaster: Send address changes to Vienybe, 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207.

Subscription per year \$10.00. By First-Class mail \$25.00.

Staff: Editor: Jonas Valaitis; Managing and Layout editor: Valerie Tysliava; Assistant: Ann Waivada; Business Manager and Photo editor: Joseph N. Tysliava.

Contributing editors and writers: Mykolas Drunga, Demie Jonaitis, Charles P. Kal, Juozas Kreivenas, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

ATOŠVAISTĖS IR ŠEŠĖLIAI

Viename savo straipsnių, rašytų 1896 m., arkivyskupas Jurgis Matulaitis (šiuo metu kandidatas į palaimintuosius) kelia klausimą, kas yra tėvynė, ir atsako šitaip: "Ar tikrai toji žemė, kur mes gimė? Ne, bet pirm visko jos dvasiški turtai, jos tiesos, laisvė, papročiai, padavimai ir toji kalba, kurios mus motina išmokino, ir tie broliai, tarp kurių gyvename, ir toji katalikų tikyba, kurią mums po savo galvos tėvai paliko".

Jei katalikų tikyba, anot Matulaičio, įeina į pačią tėvynės definiciją, tai ar iš to neplaukia išvada, jog evangelikai, kalvinistai, agnostikai ir kitų tikėjimų ar netikėjimų žmonės—negali būti laikomi tėvynės žmonėmis, t. y., lietuviais?

Be abejo, yra tokių "išminčių", kurie sako: kas ne katalikas, tas ir ne lietuvis. Bet vis dėlto nemanyčiau, kad Matulaitis būtų buvęs vienas iš jų. Citatoje jis lygiai gerai būtų galėjęs savo mintį išreikšti žodžiu "krikščionių", kaip ir siauresniąja "katalikų" sąvoka. Jis katalikų tikėjimą paminėjo turbūt tik dėl to, kad tai yra didžiulės daugumos lietuvių religija (ypač tais laikais, kada jis rašė), o ne dėl to, kad jis būtų norėjęs menkinti kitus krikščioniškus tikėjimus kaip tokius. Matulaitis, kiek teko studijuoti, turėjo religinio toleranto vardą.

Žinoma, gal tik bedievius (ar šiaip nekrikščionis) jis būtų išbraukęs iš lietuvių sąrašo. Jei taip—tai be pagrindo.

☆ ☆ ☆

Net šiandien Lietuvą valdantieji bedieviai netvirtina, kad Lietuvos krikščionys—ne lietuviai. Žinoma, ši "tolerancija" jiems pigiai atsieina. Kokios tautybės tas ar kitas žmogus—ateistiniui komunistui nesvarbus klausimas. Sovietinėje pasaulėžiūroje tautybė išvis nėra reikšminga kategorija. Dėl to ir galima tikintiesiems "dosniai" palikti lietuvių vardą, tuo pačiu juos gausiai ir be sustojimo apiberiant "obskurantų", "tamsybininkų", "reakcijos tarnų", "klasinių priešų" ir kitokiais rinktiniais epitetais.

O būti apšauktam "reakcijos tarnu" Sovietijoje pavojingas dalykas. Už tai galima net kalėjimo paragauti. Maždaug tuo pagrindu ir buvo susidorota su Nijole Sadūnaite, Viktoru Petkum ir tuzinais kitų, drąsiau mėginusių pasinaudoti Brežnevo konstitucijoje deklaruota tikėjimo laisve.

Žmogui manytumei, kad iš tokios Nijolės Sadūnaitės galingai ir visos didžiulės liaudies pasitikėjimą turinčiai TSRS vyriausybei būtų menkas pavojus. Tačiau patirtis rodo kitką.

☆ ☆ ☆

Kazys Bagdonavičius š. m. rugpjūčio 20 d. "Vilnyje" rašo, kad "tiek Lietuvoje, tiek ir visur ateizmas plinta ne todėl, kad yra prievarta brukamas, o tik todėl, kad turi geresnę argumentaciją. Pilniau atsako į dabarties žmogui rūpimus klausimus, į kuriuos bažnyčios dogmos dažniausiai atsakyti bejėgės."

Tačiau prievartos prieš religiją Lietuvoje vis dėlto pavartojama. Ateistinės pasaulėžiūros propagavimui visi keliai atviri, religinės pasaulėžiūros propagavimui—visi uždari. Bagdonavičius nori sudaryti išpūdį, kad Lietuvos tikintieji džiaugiasi tomis pačiomis teisėmis, kaip ir Amerikos tikintieji. Tačiau neteko girdėti, kad Lietuvoje būtų privačių mokyklų, kuriose dėstomi tikybės dalykai, ar kad tikinčiajam intelektualui bet kada būtų leista savo pažiūras ginti spaudos puslapiuose ar televizijos laidose. Jei ateizmas iš tikrųjų turi "geresnę argumentaciją", tai kodėl niekad nėra ateizmo klausimais viešų diskusijų ar debatų, kuriuose ateizmo priešinkai galėtų patys prabilti savo vardu? Kodėl Amerikoje galima laisvai kurti, spausdinti, platinti ir pirkti bet kurios pasaulėžiūros filosofinę ir apologetinę literatūrą (įskaitant ir marksistinę-leninistinę), o Lietuvoje negalima kurti, spausdinti, platinti ar pirkti jokios pasaulėžiūrinės literatūros (išskyrus marksistinę-leninistinę—ir tai dar ne visą!)? Ir kodėl už religinės literatūros privatišką dauginimą bei platinimą Lietuvoje sodinama į kalėjimą (ir ar tai ne prievarta)? Beje, kur dingo visi Lietuvos vienuolynai?

K. Bagdonavičius rašo, kad visame pasaulyje tikėjimas silpnėja, o ateizmas stiprėja dėl objektyvių socialinių procesų, o ne dėl sąmoningo religijos žlugdymo. Tokie objektyvūs procesai veikia ir Lietuvoje, ir Amerikoje. Tad kodėl nepabandyti Lietuvos tikintiesiems suteikti tas pačias sąlygas, kokias turi tikintieji Amerikoje? Juk tuo atveju tikėjimas vis tiek neatsilaikys prieš Bagdonavičiaus minimus "socialinius procesus", o tuo pačiu nebeliks nė mažiausio pagrindo priekaištams, kad Tarybų Sąjungoje persekiojama religija.

MYKOLAS DRUNGA

LIETUVIŠKOJI "INFORMACIJA"

Turbūt jau nėra tokio naivaus lietuvio, kuris tikėtų lietuviškais laikraščiais. Tik kuris nekuris jų siekia skaitytojus informuoti objektyviai, bet vienokio ar kitokio šmeižtų purvo neišvengia niekas. Ir šis sugedęs elementas dar vis tebevėpčioja apie tėvynę, apie jos laisvę, apie šviesią Lietuvos ateitį išsilaisvinus ir t. t. Dar vis tebekaltinami bolševikai, kad į tėvynę neįleidžia išeivių spausdinto žodžio.

Neseniai buvo BALFo seimas ir jame M. Rudienės pranešimas. BALFo paskirtis tokia, kad į jo seimus reporteriai turėtų eiti nors kiek apsiprausę. Bet kaip nusi-prausta! M. Rudienė savo pranešime palietė Vasario 16-sios gimnaziją, kuri irgi turėtų naudotis kiekvieno lietuvių rūpestingumu. Bet koks rūpestingumas!

Rašo Naujienos:

— . . . Lankantis Rudienei Vasario 16 gimnazijoje, į daug klausimų vadovybė nenorėjo atsakyti. Už aukas neduoda pakvitavimų nė BALFU; nė rėmėjų būreliams. Iki šiol pastangos iš okupuotos Lietuvos labai neigiamai paveikė į gimnazijos veikimą. Jei Vasario 16 gimnazija pateks į komunistų rankas, šelpimas bus sustabdytas. Gimnaziją likvidavus, turta perimtu Vokietijos Liet. Bendruomenė.—

Tą pačią M. Rudienės pranešimo vietą Draugas atpasakoja šitaip:

— . . . Pranešėja nusiskundė, kad iš gimnazijos negaunami pakvitavimai bei apyskaitos, kuriose būtų parodytos BALFo aukos. Dėl to laikinai yra nutraukta BALFo parama. M. Rudienė vylėsi, kad dabartiniam gim. dir. Jonui Kavaliūnui sumaniai vadovaujant, minėti nesklaidumai bus pašalinti ir kvietė šią instituciją toliau remti.—

Kuris šių dienraščių meluoja? O gal meluoja abu, gal M. Rudienės pranešimas buvo visai kitokis? Vis tiek šituo ir daugeliu kitų atvejų melai turėtų būti kieno nors taisomi. Tam tikrų autoritetų lietuvių išeivija turi. Ar kas nors nemalonėtų bent tiek lietuvybei nusipelninti, kad nupuolusią į nuodėmes spaudą viešai sudraustų?

NAUJI ŠEDEVRAI IŠ LIETUVOS ISTORIJOS

[Supykusio žmogaus pasišaipymas].

Lietuvos istoriją savo raštais dikčiai "praturtino" dr. Al. Račkus su gotais, o vėliau dar papildė Mikšys su ūkanomis ir Gedgaudas, o Pišelis išdėstė nuostabią žemaičių praeitį ir dabartį angliškai. Dabar kai kurioje spaudoje skaitome, kad ligi šiol negirdėtas Mantas Aukštuolis (4 Elizabeth Avenue, Sprindale, Conn.) vienu ypu paskelbė sukūręs net šešis Lietuvos istorijos veikalus: apie kilnią karalienę Birutę ir žiaurios kryžiuočius, apie kilnius mūsų protėvius galindus, apie kilnią lietuvių dievaitę Lėdyną, apie kilnias Kęstučio kovas dėl Vilniaus, apie iš viso kilnią lietuvių

senovę ir apie kilnias lietuvių jaunimo kovą su lenkais dėl Vytauto vainiko. Autoriaus nuomone, bereikia tik pinigų šiems veikalams išleisti, o iš to lietuvybės išlikimas išeivijoje būsiąs užtikrintas.

Istorijas seniau rašydavo nelengvai. Prisirinkdavo visokiomis kalbomis kuo seniausių ir ne taip senų šaltinių, studijų ir t. t. Autorius tokią medžiagą sunaudodavo, kritiškai svarstydavo senovines žinias ir mums patiekdavo istoriją lyg kokią iš sūrmaišio sūrį, išsunkęs daug nereikalingų skysčių. Dabar Lietuvos istorijoje visokių nuostabių nuostabybių atradėjai, atrodo, dirba suprastintais ir lengvesniais metodais: pasėdi šiaip sau, patriotiškai nusiteikę pasvajoja, pasižvalgo į lubas ir . . . parašo.

Mano dėdė (iš profesijos malūninkas) laisvalaikiu irgi susidomėjo modernišku Lietuvos istorijos rašymu. Dabar jis baigia kurti studiją apie prosenovės lietuvių karo vadą Kurysą Šlapkutį, kurį senojo Egipto faraonas Ramzis XVIII-sis (Ramzis—koks iškraipytas, turėtų būti atitaisytas į—Ramusis (paprastė apginti Egiptą nuo barbarų balamugų. Nemirtingą garbę nusipelnė Šlapkutis, tik pavydūs metraštininkai ligi šiol nuo mūsų šita šviesybė buvo nuslėpę.

Dabar ieškome Egipto kilmės lietuvių, kurie Amerikoje jau prasi-gyveno ligi tiek, kad šią studiją ant naudos visų tautiečių gražiai atspausdintų.

LIETUVOJE IŠLEIDO PULGIO ANDRIUŠIO KNYGĄ

Rašytojas Pulgis Andriušis (tikras vardas ir pavardė Fulgencijus Andrusėvičius) Lietuvoje išleista-me Bibliografiniame žodyne minimas kaip "prozininkas, vertėjas, publicistas". Dabar Lietuvoje išleido jo knygą "Daina iki galo", kurioje jis aprašo iš Europos emigraciją.

Pulgis Andriušis su Petru Cvirka vertė M. Cervantes "Don Kichotą."

Giminės Lietuvoje skundėsi, kad Andriušis nei iš Vokietijos, nei Australijos neparašė nė vieno laiško.

Andriušis dar yra parašęs "Sudiev kvietkeli", "Rojaus vartai", "Tipelis", "Purienos po vandenių", "Daina iš kito galo".

Andriušis buvo Teofilio Tilvyčio giminė.

Pulgis Andriušis nenorėjo vykti į JAV, bet išvyko į Australiją. Prieš kelis metus jis mirė Adelaidėje.

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS PAPILDOMAS TOMAS

JAV LB kviečia užsiprenumeruoti Lietuvių Enciklopedijos papildomąjį tomą, kurį yra pasiruošęs išleisti Lietuvių Enciklopedijos leidėjas Juozas Kapočius, talkinamas JAV LB Kultūros Tarybos, vadovaujamos Ingridos Bublienės. Savo pasiryžimą Kapočius tikrai įgyvendins, jei surinks užtenkamą skaičių prenumeratorių.

Vienybe, 1981 m. gruodžio 5 d.

LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS ŽINIOS

LB atstovai valstybės departamentui įteikė memorandumą "Nacių medžioklės" klausimu

JAV LB Visuomeniniams reikalams taryba, tęsdama pastangas apginti lietuvius išėivius nuo nepagrįstų bendradarbiavimo su naciais kaltinimų, nutarė neaplenkti ir valstybės departamento. Tuo tikslu 1981 m. rugsėjo 29 d. JAV LB delegacija Washingtono buvo priimta Rytų Europos skyriaus direktoriaus Peter Bridges ir Pabaltijo valstybių sekcijos viršininės Mildred Paterson. JAV LB-nei atstovavo krašto valdybos vicepirmininkė politikams reikalams Aušra Zerr, JAV LB ryšininkas tarptautiniams reikalams Algimantas Gureckas, ir teisinis Visuomeniniams Reikalams tarybos patarėjas adv. Ernestas C. Raskauskas, Jr.

Pasimatant valstybės departamentui formaliai pasiskūsta dėl specialių investigacijų įstaigos pareigūnų artimo bendradarbiavimo su oficialiais okupanto valdininkais pavergtoje Lietuvoje, kas pažeidžia JAV ilgąmetį nusistatymą nepripažinti sovietų smurtu įvykdytos Pabaltijo valstybių į Sov. Sąjungos aneksijos.

Įteiktame memorandume ir išsivysčiusio pokalbio su valstybės departamento pareigūnais metu, LB atstovai pateikė konkrečius faktus, įrodančius specialių investigacijų įstaigos pareigūnų kolaboravimą su sovietais. Tai jie vykdo talkinami JAV ambasados Maskvoje pareigūnų, kurie suveda juos su sovietų teisinės srities valdininkais. Konkrečiu pavyzdžiu buvo nurodytas Floridoje gyvenęs lietuvis, savo patriotizmą įrodęs 1941 metų sukilimo prieš sovietinį okupantą metu. Jam, laikinosios sukiliminės vyriausybės paskyrimu ėjusiam atsakingas pareigas Kauno miesto savivaldybėje, šiuo metu keliami byla, naudojantis sovietų pateiktais sufabrikuotais kaltinimais.

Naudodamiesi diplomatiniais kanalais, sovietai specialių investigacijų įstaigai yra pateikę keturių Kaune gyvenančių asmenų pavardes, tariamai sutikusius prieš kaltinamąjį "liudyti". Specialių investigacijų įstaiga sovietų spaudžiama sutiko, kad minėtų keturių liudininkų apklausinėjimas būtų praves-tas Vilniuje. Juos apklausinėjant būtų naudojama sovietine teismine procedūra, kuri esanti sekanti:

1. Liudijimas būtų vykdomas pasiremiant vietos (sovietine) teismine procedūra.
2. Liudininkų prisaikdinimą administruotų sovietų teismo pareigūnas (procurator).
3. Liudininkų parodymus į anglų kalbą verstų sovietų paskirtas vertėjas.
4. Tik sovietų valdžios patvirtintam amerikiečiui advokatui būtų leista atstovauti kaltinamąjį amerikietį liudininkų apklausinėjimo metu.
5. Visa teisinė procedūra vyktų sovietiniame teisme.
6. Liudininkai teisme liudyti būtų kviečiami naudojantis sovietine šaukimo į teismą procedūra ir nepaklusus, liudininkams būtų taikomos sovietinių įstatymų pramatytos sankcijos.

Adv. Raskausko teigimu, jei kaltinamas amerikietis nutartų stebėti liudininkų apklausinėjimą (ką jam garantuoja JAV įstatymai), jį, nuvykus į Vilnių, sovietiniai saugumo organai galėtų suimti. Advokato gynėjo asmeninės laisvės sovietų taip pat būtų varžomos kiek tai liečiant pagalbos ieškojimą kaltinamajam, sovietų teritorijoje gyvenančių asmenų tarpe.

LB-nės memorandume iškelta, kad aukščiau suminėti pavyzdžiai rodo nesąmoningai specialių investigacijų įstaigos įvykdytą Lietuvoje veikiančių sovietinių įstatymų pripažinimą. Tas pripažinimas sukelia problemas patiems liudininkams. Gerai žinoma, kad sovietai tokius "liudininkus" sugeba paveikti, prievartauti, ir įbauginti. Pripažįstant sovietinių įstatymų galią, pati Amerika yra tapusi kolaborante su Lietuvos pavergėju, kiek tai liečia išgavimą pareiškimų iš tiesą laisvai negalinčių sakyti liudininkų. Kaltinamasis taip pat negali šauktis liudininkų pagalbos save apginti, nes šie sakydami tiesą nuo sovietinės valdžios nukentės.

Sovietų pateiktų dokumentų tikslumu taip pat negalima pasitikėti. JAV-ių 96-to Kongreso pakomisė (Subcommittee on Oversight of the Permanent Select Committee on Intelligence) rado, jog sovietai vykdo dokumentų klastojimus bei jų fabrikacijas savo tikslams atsiekti.

Memorandume teisingumo departamentas kaltinamas atsisakymu apklausinėti laisvajame pasaulyje gyvenančius galimus liudininkus. Jo pareigūnai taip pat yra atsisakę priimti kaltinamojo norimus pateikti dokumentus. Teigiama, kad specialių investigacijų įstaiga yra užsikabinusi už sovietinės meškerės ir bylą veda pasiremdami daugumoje vien tik sovietiniais liudininkais ir jų pateiktais dokumentais. "Neatlikęs namų darbo su JAV gyvenančiais liudininkais ir esama dokumentacija, teisingumo departamentas yra pasiryžęs kolaboruoti su sovietais net ir tada, kai nepripažinimo politika gali virsti auka".

Memorandumas baigiamas klausimu, kodėl sovietai laukė keletą dešimčių metų pradėti kaltininkų ieškojimą? Samprotaujama, kad tuo pirmoje eilėje sovietai siekia sukompromituoti sukiliminę Lietuvos vyriausybę, ją padarius nacių kolaborante. Lietuvoje augantis nacionalizmas ir sovietų noras atsispirti JAV kaltinimams žmogaus teisių srityje taip pat gali būti iššaukę dabartinę sovietinę akciją.

Valstybės departamentas prašomas keliamus klausimus skubiai iširti, tikslu, sulaukyti nusizengimus JAV-ių administraciją ir Kongreso daugel kartų oficialiai deklaruotai Pabaltijo valstybių aneksijos nepripažinimo politikai.

Pasiaiškinus kai kuriais kitais rūpimais klausimais, valstybės departamento atstovai pažadėjo kelių savaičių bėgyje suteikti atsakymus į memorandume iškeltuosius klausimus. A. Gė. [LB Inf.]

IR DAR VIENAS SUBUVIMAS — SIMPOZIUMAS

JUOZAS KREIVĖNAS,
CICERO, ILL.

1. Šį rudenį užderėjo lietuviškų veiksmų seimai. Laikraščiai apie juos plačiai rašė, bet visa tai praėjo lyg kažkas atbukusio ir neįdomaus. Seimai ir jų reportažai buvo daugiau ar mažiau vienas į kitą panašūs. Visi sakėsi šį tą veikę, tik rezultatų arba visai nebuvo arba buvo labai kuklūs. Kas norėjo prasidžiuginti, tai pūtė senas dūdas. Veiksniai šį kartą vienas kito neužpuldinėjo, po seimų džiaugėsi pasisekimu. Visiems pasisekė. Šie senų džentelmenų klubai jau pilni senatvės. Tik kokia iš to kartais tik tuščiažodžiavimo nauda Lietuvai?

Pvz., vienas klausia:

— Gyvename įdomius ir pavojingus laikus. Ir Amerikos politikoje ir mūsų gyvenime kyla nauji niuansai, kaip svetimų jėgų panaudojimas mūsų laisvei ginti, Suvalkų, Gudijos ir Mažosios Lietuvos lietuvių problemos.

Pirmininkas pageidavo patirti, ką šiais klausimais VLIKas yra nuveikęs.

— Dr. K. Bobelis atvirai ir tiesiai atsakė, kad tais klausimais nieko konkrečiau nebuvo padaryta. Lietuvos sienų komisijos uždavinys yra paruošti tais klausimais projektus ir pateikti juos valdybai vykdyti.

Cia pacitavau iš "Tėviškės žiburių", nes man pačiam jau lyg ir nedrąsu nurodinėti žmonėms, į kokias balutes laisvinimas įklimęs, ir dar kiek dešimtmečių lauks, kol pačių veiksmų sudarytos komisijos pagaliau teiks paruošti kažkokius projektus...

2.

Lapkričio 25-29 dienomis Chicagoje Mokslo ir kūrybos simpoziumas išleido 456 puslapių programą maždaug apie 170 paskaitų ir paskaitininkų. Techniškai šį rudeninį Kazjuko mugė buvo labai gerai organizuota, bet lietuvių bei — tiek pat, kaip iš tų komisijų, kurios turėjo sudaryti lenkiškus, gudiškus ir mažlietuviškus projektus.

Simpoziumas turi kuo pasiteisinti. Mat, po platų pasaulį jau pasklido net tūkstantinis būrys lietuvių. Vieni jų pelnosi gydytojais, kiti inžinieriais, bet daug kas įsitaisė profesūrose ir šiaip labai svarbiuose šiandieninio intelektualinio gyvenimo postuose. Lietuvių atžvilgiu jie yra iškrikę lyg Grigo bitės. Bent iš tų, kurie dar nenustatę su lietuvių imti divorsą, ir buvo suorganizuotas simpoziumas. Kiekvieną iš tų šimto septyniadesimt, ypač rečiau ar visai nematytus, reikia iš visos širdies sveikinti ir dėmesingai išklausti kad ir apie nežinia kam įdomius jų darbus ir tyrinėjimus.

3.

Labai padeda Simpoziumo programa, patiekusi žinių ne tik apie paskaitininkus, bet ir apie jų dėstytojus dalykus. Labai keista, kad Simpoziume labai mažai turėta lietuvių problemų ir tyrinėjimų. Visko buvo, bet apie išėivius lietuvių kultūrinį gyvenimą, darbus ir analizes ir toliau turėsime naudotis

"Draugo" kultūrinio priedu kaip vieninteliu šaltiniu.

Kai kas jau nuo pradžios praskydo fantazijų miglose. Pvz., buvo tema: "Išėivija ir kultūrinis procesas: sąmoningumo šuoliai, aidų fabrikacija ir išėivimas pažeme". Su šia tema dorojosi net penki paskaitininkai. Man rodos, tokioj temoj buvo galima rasti vietos viskam, net ir salotų gaminimo receptams. Nei praeties faktų nei direktyvų ateičiai. Iš tokių temų aišku bent tiek, kad Simpoziumo rengėjams nebuvo visiškai aiškus, šio renginio tikslas.

4.

Va, labai vertinga Simpoziume Emilijos Sakadolskienės pastaba (Simpoziumo programoje 345 psl.):

— Jaunimo lietuvių kalbos, istorijos ir literatūros mokėjimas bei žinojimas nuolat mažta (aišku — mažta, tai liudija ir šiame žodyne nosinė "ą" — J.K., mano pastaba). Daugelis mokinių, baigę lituanistinę auklėjimą, atstovaus lietuvių tautai ir vystys lietuviškus interesus per daugiau prieinamas sritis, k.a. tautinius šokius, muziką, sportą, visuomeninę-politinę veiklą ir pan. Tad ironiška, kad lituanistinėse mokyklose skirta mažiausia akademinio dėmesio šioms sritims.

Taip, taip, ponija Emilija, šioms sritims mažiausia dėmesio skirta net ir šiame Simpoziume. Simpoziumas visai nesidomėjo nei lituanistiniu švietimu, nei lietuviškos spaudos problemomis. Net ir lietuvių enciklopedija nė motais!

5.

Mokslo ir kūrybos simpoziume visiškai nesidomėta lietuvių muzika. Lietuvių muzikai ir muzikologijai labai daug dėmesio skiriama Tarybų Lietuvoje. Bet yra daug ko, kuo Lietuvoje lyg ir nesidomima. Pvz., lietuvių muzika Vakaruose ne tik tarp lietuvių, bet ir kitose tautose; lietuvių Rytprūsių muzikos istorijoje; niekas mūsųose nesidomi ne tik kaip žmonėmis, bet ir kaip kūrėjais: Bacevičium, Jakubėnu, Kačinsku, Gaideliu, Lapinsku ir t. t.; Čiurlionio ansambliu ir Lietuvių opera dar vis geriausiai pažįstami iš mėgėjiškų reporterių... Ar vertinga, kad Simpoziumai kūrėjus, jų darbus ir visą muzikos sritį palieka užmaršty?

Šis Simpoziumas, ketvirtas iš eilės, visgi buvo vertingas. Tik kad jis būtų vertingas ne vien mandagumo pagyrais, kuo skubiausiai reiktų penktojo simpoziumo, skirto lietuvių problemoms ir lietuvių kultūrai.

Lietuvių Rašytojų Draugija skelbia Aloyzo Barono vardo novelės konkursą. Novelės temą pasirenka patys autoriai, betgi pageidaujama, kad ji turėtų lietuvišką turinį ir veikėjus. Ilgis — nedaugiau kaip 20 mašinėlė rašytų puslapių. Terminas — 1982 m. kovo 1 d. Slapyvardžiu pasirašytą darbą su atskirame voke įdėta autoriaus pavarde, adresu ir telefonu siųsti LRS valdybai, 306-22nd St., Santa Monica, CA 90402. Konkurso mecenatė — Nijolė Baronienė, paskyrusi šiam reikalui 500 dol.

Iš Kanados Lietuvių Fondo veiklos

Beveik 20 m. veikia Kanadoje Lietuvių Fondas sutelkę apie pusę milijono dol. kapitalą ir apie 1000 narių. Tai maždaug tik ketvirtadalis to ką pasiekė Amerikos Lietuvių Fondas, bet neužmirškime, kad Kanadoje tegyvena tik apie 30 tūkstančių lietuvių, o Amerikoje apie 500 tūkstančių.

KLF įsteigtas 1962 metais ir jo dvidešimtmečio veiklai paminėti 1962 m. bus išleistas Fondo leidinys su narių fotografijomis ir kitais priedais, kaip padarė Amerikos Lietuvių Fondas. Leidiniui medžiaga jau atiduota spausuvei ir numatoma leidinys bus atspausdintas iki 1982 m. balandžio 1 d.

Leidiniui leisti buvo nemažai priešingai nusistačiusių narių motyvuojant: kam čia Fondo pinigus eikvoti, kam čia reikalinga toji reklama ir t. t. bet 1980 m. visuotinis narių susirinkimas, nežiūrint kad leidinys kainuos apie 10 tūkstančių, vistiek dauguma balsu nutarė tą leidinį leisti. Tai dalinai paskatino vieno mirusio nario palikimas, kuriame dalis palikimo \$2500 buvo skirta Fondo leidiniui.

KLF inaišai greičiau pradėjo augti 1980-81 metais, nes keletas mirusių narių paliko stambesnes sumas Fondui, pav. B. Pauža 20 tūkstančių A. Juzeliūnas 113 tūkstančių, kiti paliko po 5, 3, 2 tūkstančius. A. Kejelaitis, gyv. West Lorne Fondui paskyrė 120 tūkstančių, bet įmoka dalimis, jau įmokėjo \$27,500. Iš jo inaišo padarytas fondelis studentų stipendijoms ir jų skirstyme dalyvauja pats aukotojas.

KLF savo kapitalo niekur neinvestuoja, bet laiko lietuvių ir kanadiečių bankuose, žiūrint kur didesnę procentą moka. Dabar bankai moka 18%, bet jis yra nepastovus. Iki šiol KLF yra suteikęs lietuvių kultūrinėms organizacijoms ir labdarai \$125,000. Šis Fondas, panašiai kaip ir Amerikos liet. Fondas turi investavimo ir pašalpu, t. y. pelno paskirstymo komisijas, kurios suka sau galvas, kaip geriau pinigus investuoti ir kaip paskirstyti pelną. KLF Tarybos pirmininku jau eilė metų "tarnauja" dr. A. Pacevičius, Valdybos pirmininku inž. E. Čuplinskas.

TORONTO

Dail. A. Algmino paveikslų paroda Lietuvių Namuose spalio 24-25 d. d. apžiūrėjo daug torontiečių, ypač sekmadienį po koncerto. Jis buvo atsigabėjęs 21 paveikslą, kurių kainos—nuo \$200 iki \$1800. Tai savito braižo dailininkas, plačiau žinomas amerikiečių tarpe.

Toronto Lietuvių Namuose gruodžio 6 d. įvyko simpoziumas tema "Kanados politinės partijos ir mes". Paskaitą skaitė Trento universiteto prof. dr. R. Vaštokas. Simpoziumo pirmininkė—KLB pirm. adv. J. Kuraitė, nariai—KLB Toronto apylinkės valdybos pirm. adv. A. Pacevičius, adv. A. Puteris, A. Juzukonis.

Nijolė Ambrazaitytė, Vilniaus operos solistė, kuri koncertavo Chicagoje, Toronte ir Montrealyje lapkričio 2 d. išvyko atgal į Lietuvą. Ji ilgesnį laiką praleido pas Montrealyje gyvenantį savo tėvą.

Raimundas Rickevičius, gyvenantis Toronte ir ejęs dailės mokslus JAV-se, jau yra surengęs keletą parodų Š. Amerikoje ir Portugalijoje. Lapkričio 26 d., Hamiltono "Art Gallery", atidaryta jo paveikslų paroda "Holocaust" tema.

Brunonas Trumpauskas, 26 m. amžiaus, yra atvykęs Kanadon iš Lenkijos pas savo motiną. Baigęs gimnaziją, studijavo fiziką. Nors ilgai buvo atskirtas nuo lietuvių, bet gerai kalba lietuviškai.

Sol. Slava Žiemelytė gruodžio 6 d. koncertavo Miami, Floridoje, lietuvių klube, sezono atidarymo proga ir pasiliko vienai savaitei atostogų.

Genės Valiūnienės emalio ir serigrafijos darbai—visą lapkričio mėnesį buvo išstatyti viešojoje Runnymede bibliotekoje. Gruodžio 14-30 dienomis jos darbai bus rodomi Toronto Dominion Centre, Bank Tower pastate.

MONTREAL

Raimundas Pilipavičius garsėja kaip poetas, rašantis anglų kalba. "The McGill Observer" išspausdino du jo eilėraščius, platoką biografiją, apimančią 6 psl., ir idėjo jo nuotrauką. Jis yra išleisdinęs jau dvi poezijos knygas—"Jaws in Fishbowl" 1976 m. ir "Somebody Told Me I Look Like Everyman" 1978 m. Dabar rengia spaudai naujus poezijos rinkinius.

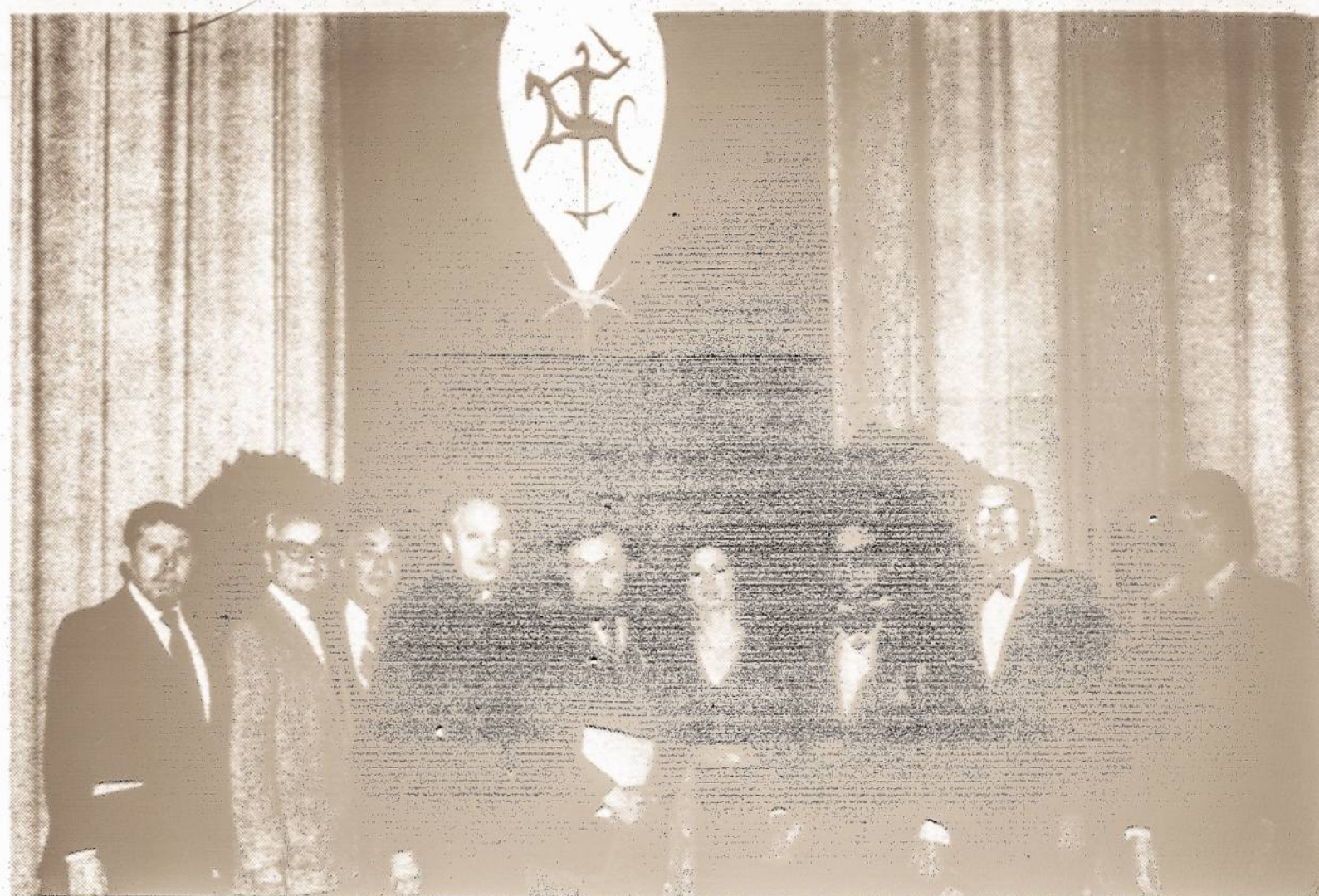
Lietuvių Studentų Sąjunga rengia žiemos slidinėjimo stovyklą nuo gruodžio 28 iki sausio 2 d. Dalyviai apsisistos St. Donat vietovėje. Registruoja Jonas Brikis ir Gytis Niedvaras.

LOS ANGELES, CAL.

Naujų metų sutikimas Los Angeles rengiamas Lietuvių Bendruomenės įvyksta gruodžio 31 d. 8 val. vak. šv. Kazimiero parapijos salėje. Trumpa programa ir gera vakarinė su visais priedais. Gros "Latvala" orkestras. Visi maloniai kviečiami dalyvauti. Rezervacijos: Danguolė Vizgirdienė 889-7157 ir Ona Razutienė—991-0041.

Kun. Stasys Kulbis, S. J., praleidęs kelių savaitių atostogas Los Angeles ir gerai pailsėjęs lapk. 19 dieną išskrido atgal į Montreal, į savo darbo vietą. Kun. Kulbis dalyvavo parapijos 40-ties metų sukaktuvinėse iškilmėse, aplankė savo skaitlingus draugus ir buvo pasukęs kelioms dienoms pasižvalgyti į Meksiką.

Ignas ir Bronė Kazlauskai iš Cicero, Ill. praleisti lietingą ir šaltą žiemą atvyko į Los Angeles pas brolių Vincentą ir Valeriją Kazlauskus. Abu labai džiaugiasi Kalifornijos klimatu ir visada besišypsiančia saulute.

1941-1981 m.—40 metų Lietuvos laisvės sukilimo minėjimo rengėjai ir programos atlikėjai: Iš k. į d.: V. Jokūbaitis, J. Žilionis, J. Stempušis, kun. G. Kijauskas, S.J., Vladas Šakalys, L. Lapinskienė, muz. A. Mikulskis, Ch. A. Damušis, J. Čyras ir D. Lapinskas.

"Nerijos" antrosios plokštelės Clevelando visuomenei pristatyme: iš k. į d.: "Nerijos" ansamblio dainininkės su vadove R. Čyraite Kljoriene, prof. muz. A. Kuprevičium ir LB Clevelando apyl. pirm. J. Malškiu ir kitais, prisidėjusiais prie plokštelės išleidimo. V. Bacevičiaus nuotr.

Kun. Stasys Raila iš Brooklyn, N. Y., buvo atvykęs į Los Angeles trumpom atostogom ir buvo sustojęs pas Juozą ir Elena Kojelius, kuriems jis yra išrūpinęs į Ameriką įvažiavimo dokumentus. Spalio 18 dieną svečias Šv. Kazimiero bažnyčioje atlaikė lietuviams pamaldas ir pasakė labai aktualų ir taiklų pamokslą apie lietuviškų parapijų svarbą, iškeldamas Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos žmonių meilę Lietuvoje esantiems savo broliams.

Florence Korsakaitės teta Michalina Wilkiei mirė, sulaukusi 93 metus amžiaus. Ji seniau su savo vyru kurį laiką gyveno Los Angeles. Paskutiniu metu gyveno Holy Family viloje, Chicago, Ill. Florence Korsakaitė neteko ne tik savo tetos, bet ir krikšto motinos.

Jonas ir Bronė Venckai lapk. 1 d. minėjo savo vedybinio gyvenimo 45-rių metų sukaktį. Ta proga jų vaikai savo tėveliams, dukros dr. Danutės ir dr. R. Giedraičių puikioje rezidencijoje iškėlė jiems šaunias vaišes, dalyvaujant šeimos artimiesiems bei draugams. Sukaktuvinėms išaugino keturių vaikų šeimą, visus išleido į aukštuosius mokslus. Jie visi, palikę šaltą ir drėgną Bostono orą, gyvena Los Angeles, visi yra sukūrę lietuviškas šeimas ir gerai išsikūrę. Be to, senelių džiaugsmui augina septynis anūkus.

ST. PETERSBURG, FLA.

Klubo 20-mečio sukakties proga St. Petersburgė bei apylinkėse gyvenančių ir klubui priklausančių dailininkų kūrinių paroda vyko gruodžio 5-6 dienomis klubo patalpose. 20-mečio banketas įvyks gruodžio 12.

St. Petersburgo ALT'o skyriaus naują valdybą sudaro: pirmininkas—inž. A. Šukys, sekretorė—O. Galvydienė, išdininkė—J. Binderienė, spaudos ir informacijos vadovas—P. Polteraitis, parengimų vadovė—I. Valauskienė, parengimų vadovės padėjėja—E. Purtulienė.

St. Petersburgo "Saulės" lituanistinės mokyklos vedėjos M. Peteraitienės pranešimu mokykloje mokinių skaičius vėl padidėjo, dabartiniu laiku mokyklą lanko 27 mokiniai. Tėvai prašomi, kurių vaikai dar nelanko lietuvių mokyklos, leisti juos į šią lituanistinę mokyklą. Priimami kiekvienu laiku, telef. 867-1650 ir 367-4700.

Dail. A. Krivickas, Vasario 16 gimnazijos mokytojas, George Pompidou modernio meno muziejui Paryžiuje įteikė savo 8 akvarelių originalus ir 20 akvarelių skaidrių iš 1972-76 m. laikotarpio. Dabar jis papildė skaidrių iš 1972-76 m. laikotarpio. Vėliau jis papildė skaidrėm iš 1970 ir 1956 m. laikotarpio.

Vienybė, 1981 m. gruodžio 5 d.

LIETUVIAI CHICAGOJE

KEISTAS STASIO PIEŽOS PASISAKYMAS

Tame pačiame Drauge, amerikiečių tarpe dirbęs senosios kartos žurnalistas Stasys Pieža (dabar jau pensininkas), diskutuoja Chicagos ir apylinkių liet. parapijų klausimą ir jų nykimą. Jis rašo:

“Prieš keleris metus Chicagos katalikų arkidiecezijoje buvo trylika lietuvių parapijų — paminklai lietuvių rūpesčio, darbo, aukų ir jų gilios tikybos. Šiandien Chicagos arkidiecezijoje galime laikyti dar lietuvių Šv. M. Marijos Gimimo Marquette Parke, Nekalto prasidejimo Brighton Parke, Aušros Vartų, kuriai vadovauja Marijonai, šv. Antano Cicero ir Šv. Jurgio Bridgeporte parapijas”.

Jis irgi galvoja, kad Šv. Kryžiaus parapija nurašytina į nuostolius, nes rašo: “Realistiškai žiūrint, išgelbėti Šv. Kryžiaus parapiją ten turėtų sugrįžti 1000 lietuvių šeimų ir 5,000 lietuvių parapiječių”.

Tokie Stasio Piežos skaičiai vargu ar yra realistiški. Pavyzdžiui, Aušros Vartų (kažkodėl ir lietuviai šią parapiją vadina lenkišku vardu — Our Lady of Vilna) ribose, turbūt, gyvena tik 40 lietuvių šeimų su gal pora šimtų lietuvių. Tačiau ji paliekama lietuviams administruoti, nes tokių prastų pastatų nėra arkivyskupas Cody nė kita taučiai nenori. Ir tokiam Bridgeporte, kur yra Šv. Jurgio parapija, jau tebėra tik apie 350 lietuvių šeimų. Pagal Piežos “realizmą” net ir Cicero jau negalėtų turėti lietuvių parapijos. Gal tik Marquette Parkas ir Brighton Parkas kvalifikuotusi.

Tenka suabejoti — kieno lūpomis Pieža kalba: savo ar nutautėjusių lietuvių klebonų, panašaus pobūdžio lietuvių seselių ar pagaliau — pačio arkivyskupo Cody, kuris atėmė daug lietuvių katalikų išgyto turto net ir tokiose parapijose, kurios dar šiandien yra lietuvių rankose.

Gerai, kad Pieža dar siūlo, kad prie šv. Kryžiaus parapijos bažny-

čios būtų pastatytas paminklas, įrodąs, kad ta bažnyčia buvo pastatyta lietuvių. Ačiū jam bent už tokią “dovaną”, nors trijų milijonų vertės lietuvių turtą jau turime peržegnoti visiems amžiams!

E. Šulaitis

MIELI SESĖS IR BROLIAI LIETUVIAI, SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE NARIAI!

MED. DR. VYTAUTAS DARGIS

Visose SLA Kuopose gruodžio mėnesio metų įvyksta nominacijos Pildomosios Tarybos išrinkimui.

Mano vardas ir pavardė yra Vytautas Dargis ir aš kandiduoju į Doktorus Kvotėjus. Mano profesija yra medicinos daktaras: gyvenu ir praktikuoju Chicagoje.

Esu SLA nariu per daugelį metų. Praeitas SLA seimas išrinko mane sveikatos komisijos pirmininku. Prašau balsuoti už mane ateinančiuose rinkimuose. Pažadu eiti sąžiningai savo pareigas SLA ir jos narių gerovei.

Su gilia fraternalia pagarba,
Med. Dr. Vytautas Dargis
Chicago, Ill. 1981 m. lapkričio 15 d.

Grupė programos dalyvių rašytojo Aloyzo Barono pomirtinės knygos pristatyme. Iš kairės: dr. Ambrazaitis, N. Baromienė, K. Keblys, J.

Edmundas ir Aušra Šilkaičiai iki šiol gyvenę Chicagoje persikėlė nuolatiam apsigyvenimui į Los Angeles ir įsikūrė Marina Del Rey, Cal. E. Šilkaitis yra architektas ir gavo gerą darbą Hollywood'o filmų industrijoje, kaip scenos projektotojas, o p. Šilkaitienė pradėjo dirbti rehabilitacijos srityje. Be to, ji yra baigusi dainavimo studijas. Lapk. 14 d. p. Aušra pirmą kartą pasirodė Balfio baliuje, atlikdama meninę programą. Dainininkė turi švelnų ir išlavintą balsą. Publika ją šiltai priėmė, laukdama jos platesnio pasirodymo lietuvių publikai.

Jolita Kisieliūtė, visuomenininko dr. Petro Kisieliaus dukra iš Cicero, rugsėjo 9 d. Northwestern universitete, Evanston, Ill., apgynė disertaciją iš Prekybos srities tema “Vividness effects in social judgements” ir gavo daktaro laipsnį. Be to, už savo daktarinę disertaciją — Doctoral dissertation award, kurią kasmet skiria “Association for Consumer Research”. Šiais mokslo metais ji pradėjo dėstyti Michigano universitete, Ann Arbor, prekybos mokslus.

Lietuvių Fondo meno puoselėjimo komisija vadovaujama dr. G. Baluko, rūpinasi dail. Prano Domšaičio meno paroda, kuri bus 1982 m. vasario 12-21 d. Jaunimo centro Čiurlionio galerijoje. Parodai ruošti dailininkų komitetas: Vanda Balukienė-pirmininkė, Marija Ambrozaitienė, Bronius Murinas, Jonas Kelečius ir Algis Janušas.

Kęstutis Keblys, iš Detroito, kalba rašytojo Aloyzo Barono pomirtinės knygos “Mirti visada suspėsi” pristatyme lapkričio 21 d. Jaunimo centro kavinėje.

Z. Degučio nuotrauka

KONCERTAVO STANKAITYTĖ IR GRIGAS

Lietuviškos Skautybės Fondas lapkričio 15 d. Jaunimo Centre buvo surengęs solistų Danos Stankaitytės ir Algio Grigo koncertą.

Yra pažymėtinas sol. A. Grigo aktyvumas, pasireiškęs paskutiniaisiais metais. Anksčiau scenoje retai pasirodęs, dabar jis ne tik dainuoja Chicagoje, bet ir gastroliuoja po kitus miestus. Taip pat pasirodo ir Chicagos Lietuvių Operos rengiamuose spektakliuose.

Reikia pabrėžti, jog jis buvo vienas iš pagrindinių organizatorių menininkų iš Lietuvos koncerto, įvykusio šių metų pavasarį (tada koncertavo A. Stasiūnaitė, R. Katičius ir P. Stravinskis).

Visai neseniai JAV krantus pasiekęs bėglys iš Lietuvos — dr. Kazys Eringis kalba Chicagos lietuviams Jaunimo centro vakaronėje spalio 2 V. Zalatoriaus nuotrauka

Atidarant lietuvių moterų parodą, tema “Lietuvių mitologinės būtybės” lapkričio 20 d. Čiurlionio vardo galerijoje Chicagoje.

Vienybė, 1981 m. gruodžio 5 d.

Z. Degučio nuotr.

LIETUVIŲ MOKSLO IR KULTŪROS DIENOS

EDUARDAS ŠULAITIS IR VYTAUTAS ZALATORIUS

Daugiau negu 150 mokslo ir kultūros darbuotojų pateikė pranešimus IV-me Mokslo ir Kūrybos simpoziume, įvykusiame lapkričio 25-29 dienomis Chicagoje. Simpoziumo dalyvių—klausytojų skaičius siekė apie 500, o jo pramoginius renginius aplankė dar didesnis tautiečių būrys.

Šį simpoziumą surengė komitetas, sudarytas iš Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos, Lituanistikos Instituto, Amerikos Lietuvių Gydytojų Sąjungos ir Lietuvių Bendruomenės atstovų bei jų pakviestų talkininkų. Mokslinės programos komiteto pirmininku buvo prof. Pranas Zundė, kuris simpoziumo leidinyje taip pažymėjo:

“Mokslinės programos komiteto siūlymu, šio simpoziumo vedamąja tema yra lietuvių išėivių inaišas i mokslą. Tai temai yra skirti keturi bendri simpoziumo posėdžiai su keturiomis apžvalginėmis paskaitomis”. Tačiau daugumas simpoziumo darbų vyko atskirose sekcijose ir seminaruose.

Prof. Pranas Zundė

Simpoziumo programa apėmė lituanistiką, humanitarinius, socialinius, medicinos, technologijos, architektūros ir griežtuosius mokslus. Griežtieji mokslai, technologija ir architektūra simpoziumui sudarė pagrindą su apie 80 programos dalyvių ir 13 sesijų.

SUSIPAŽINIMO POBŪVIS

Sis simpoziumas prasidėjo trečiądienio vakare (Padėkos šventės išvakarėse) Jaunimo centro (čia vyko visi simpoziumo renginiai, išskyrus jo balių šeštadienio vakare buvusį Beverly Country Club patalpose) kavinėje. Susirinkusius pasveikino organizacinio komiteto pirm. Juozas Rimkevičius, o programai vadovavo to komiteto vicepirm. Stasys Jokubauskas. Pristatyti atskirų renginių vadovai: susipažinimo vakaro—Valė Plepienė, dramos vakaro—Irena Kerelienė, pokylio—Stasė Labanauskienė.

Mokslinės programos komiteto pirm. prof. Zundė supažindino su kitais to komiteto nariais—Ina Užgiriene, Jonu Bilėnu, dr. Rimgaudu Nemicku. Taip pat buvo pristatyta ir eilė kitų simpoziumo organizavime dirbusių žmonių bei žymesnių svečių. Čia buvo ir trumpa meninė dalis, kurią su gitara ir daina atliko Rita Markelytė.

Ketvirtadienio pirmasis pusdienis buvo paskirtas Lituanistikos

Instituto narių, o taip pat ir Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos suvažiavimams. Taip pat buvo oficialiai atidaryta inžinierių ir architektų darbų paroda. Čia atskirai reikia pažymėti, jog simpoziumo dienomis vyko ir mokslinių leidinių—knygų, medalių, pinigų, gintaro ir meno (ji buvo atidaryta savaite anksčiau) parodos.

ATIDARYMAS

Suvažiavimo oficialus atidarymas buvo ketvirtadienį po pietų Jaunimo centro didž. salėje, į kurią susirinko apie 300 žmonių. Į garbės prezidiumą buvo pakviesti: vysk. V. Brizgys, gen. konsulė J. Daužvardienė, Lituanistikos Instituto pirm. R. Šilbajoris, JAV LB Krašto valdybos pirm. V. Kutkus, Lietuvių gyd. sąjungos pirm. dr. J. Valaitis, simpoziumo mokslinės programos komiteto pirm. Pr. Zundė ir Inžinierių-architektų sąjungos pirm. V. Izbickas.

Invokaciją sukalbėjo vysk. Brizgys. Po to buvo sugiedoti JAV ir Lietuvos himnai, o atsistoju pagerbti mirusieji mokslo ir kūrybos sričių darbuotojai. Simpoziumą sveikino generalinė konsulė Daužvardienė. Apie simpoziumą trumpai nupasakojo prof. Zundė.

Po oficialaus atidarymo, toje pačioje salėje pirmąją paskaitą skaitė filosofas dr. Juozas Girnius, iš Bostono, kalbėjęs apie mokslą ir tautą lietuvių istorijoje. Kalbėtojas, kuris buvo ir ankstesnių trijų simpoziumų paskaitininku, gana kruopščiai stengėsi pažvelgti į mokslo ir tautos sąryšį.

Po paskaitos buvo persikelta į didesnes ar mažesnes Jaunimo centro sales ar kambarius atskirų sekcijų posėdžiams, kurių buvo net septyni. Jie apėmė šias sritis—erdvės mokslus (pirm. Arvydas Kliorė), politinius mokslus (pirm. Tomas Remeikis), literatūrą (pirm. Rimvydas Šilbajoris), psichologiją (pirm. Kęstutis Trimakas, S. J.), mediciną (pirm. dr. Mindaugas Vygantas), struktūros ir statybos mokslus (pirm. Juozas Danys), fiziką ir matematiką (pirmininkai—Rimas Vaišnys ir Arūnas Liulevičius).

Simpoziumo organizacinis komitetas. Iš k. į d.: sėdi G. Reinytė, S. Jokubauskas, J. Rimkevičius-pirm., I. Kerelienė, R. Kubiliūtė; antroje eilėje: J. Martinkus, A. Santaras, B. Koviėnė, J. Masilionis, R. Vytas, R. Smolinskienė, V. Plepienė.

POLITINIŲ MOKSLŲ IR LITERATŪROS SEKCIJOS

Visuomeninių mokslų srityje platesnei visuomenei įdomesnės galėjo būti politinių mokslų bei literatūros sesijos.

Prof. Romas Misiūnas, iš Yale universiteto, kalbėjo apie “Pabaltijo tautų vystymosi bruožus po 1940 m.”, geografijos instruktorius Kento universiteto A. Idzelis—apie pokarinio “Lietuvos kaimo gyventojų migraciją” ir daktarantas A. Tamošiūnas apie “Modernizaciją ir etninę-demografinę kaitą Lietuvoje”.

Stipriausiai pasirodė prof. Misiūno paskaita, kurioje jis priėjo išvados, kad gal mažiausiai rusifikacijos paveikta iš trijų Pabaltijo respublikų yra Lietuva. Šią sekciją žymiai pagyvino profesorius iš Anglijos A. Štomas, kuris “jaunikliu” teoretikų išvedžiojimus papildė savo praktiškais išgyvenimais tarybėje tikrovėje.

Literatūros sekcijos paskaitos buvo išimtinai skirtos Paryžiuje gyvenančio tarptautinio garso semiotikos žinovo prof. Algirdo Greimo veikalų aptarimui. Tai atliko Yale universiteto daktarantas Tomas Venclova ir sekcijos pirmininkas Rimvydas Šilbajoris. Šioje sesijoje negalėjo dalyvauti numatyta daktarienė iš Wisconsin universiteto V. Kelertienė.

IŠEIVIŲ PROBLEMOS

Psichologų sesijoje R. Petrauskas nagrinėjo “Lietuvių jaunimo padėtį išėivijoje”, A. Norvilas aiškino apie tai, “Kaip pasirenkama vartoti viena kalba vietoj kitos” ir dr. V. Musonytė-Aukštuolienė kalbėjo tema, “Kaip dvikalbiai vaikai atsimesna žodžių sąrašus vienoje ir dviejose kalbose”.

Tikslųjų mokslų atstovai savo tyrimus aptarė erdvės, struktūros bei statybos, fizikos bei matematikos ir medicinos mokslų sekcijose, kurioms atitinkamai vadovavo A. Kliorė, J. Danys, R. Vaišnys ir dr. M. Vygantas. Pastarasis kalbėjo apie “Akių ligų diagnozes ir gydymo pažangą”. Jis yra akių chirurgas, besispecializuojantis tinklainės gydymo srityje.

Ketvirtadienio vakare, po darbų atskirose sekcijose, buvo bendras posėdis, kuriame Vytautas Kavolis kalbėjo tema “Lietuvių išėivių inaišas i socialinius mokslus”.

DARBINGAS PENKTADIENIS

Nors po Padėkos šventės šeimyninių vaišių gal kas ir buvo “nuvargęs”, tačiau simpoziumo programa penktadienio ryte dar prieš devintą valandą prasidėjo aštuoniuose sekcijose. Čia buvo tęsiami pokalbiai literatūros, medicinos, fizikos-matematikos sekcijose, o šalia jų savo darbus pradėjo jūros ir gamtos,

Nukelta į psl. 7

Atidarant IV-ąjį Mokslo ir kūrybos simpoziumą lapkričio 26 d. Chicago's Jaunimo centre. Iš k. į d.: J. Rimkevičius, Pr. Zundė, Vyt. Kutkus, J. Daužvardienė, R. Šilbajoris, V. Izbickas, dr. J. Valaitis.

Vienybė, 1981 m. gruodžio 5 d.

MOKSLO IR KULTŪROS

Atkelta iš psl. 6

Simpoziumo rengimo komiteto vicepirm. St. Jokubauskas, architektas A. Kerelis ir inž. D. Šatas.

istorijos, stomatologijos, filosofijos ir chemijos sekcijos. Po dvi valandas užtrukusių pranešimų, filosofijos sekcija baigė savo darbą, o vietoje jos pradėjo paskaitas teisės sekcija.

Kadangi tų sekcijų buvo tiek daug, tai čia paminėsime bent jų vadovus. Literatūros sekcijai vadovavo Bronius Vaškėlis, jūros mokslų ir gamtos apsaugos—Vytautas Klemas, istorijos—Jonas Račkauskas, stomatologijos—Nijolė Remeikienė, filosofijos—Ignas Kęstutis Skrupskelis, medicinos II—Rimgaudas Nemickas, medicinos III—Eugenijus Gedgaudas, chemijos mokslų—Bronius Jaselskis, fizikos—matematikos (pirmininkai tie patys, kaip ir ketvirtadienį), politinių mokslų (tas pats, kaip ir ketvirtadienį), Teisės (Rima Skorubskaitė-Tamošiūnienė ir Povilas Žumbakis).

APIE LIETUVIŲ INAŠĄ

Po pietų buvo bendras posėdis, kuriam vadovavo Jonas Bilėnas. Čia buvo du pranešėjai: Donatas Šatas ir Ramūnas Kondrotas. Pirmasis jų kalbėjo apie lietuvių išėivių inašą į griežtuosius mokslus, technologiją ir architekūrą, o antrasis—apie inašą į gamtos mokslų ir medicinos išsivystymą.

Tada ir vėl buvo išsiskirstyta į įvairias sales ar kambarius atskiriems posėdžiams savo sekcijose. Šį kartą lygiagrečiai vyko ir simpoziumas tema "Išėivija ir kultūrinis

procesas: sąmoningumo šuoliai, aidų fabrikacija ir ištūpimas pažeme", kurio moderatoriumi buvo Vytautas Kavolis. Dvieju valandų laikotarpyje čia pasireiškė net 4 kalbėtojai: Tomas Venclova, Aušra Liulevičienė, Mykolas Drunga ir Darius Lapinskas.

Pirmieji du kalbėtojai išryškino skirtingų tautų emigrantų inašą į jų gyvenamųjų valstybių (daugumoje JAV) kultūrą. Venclova pažvelgė į rūsų inašą, o Liulevičienė—į vokiečių ir ispanų. Ypatinai pirmasis (jis buvo pranešėju ir kitose sekcijose), atrodo, buvo neblogai išstudijavęs pasirinktą temą ir pateikė gana vertingų pastabų.

Drungos paskaita (dėl laiko stokos jis paskaitė tik jos dalis) buvo daugiau filosofinio-sociologinio požiūrio, ir jis labiau lietė lietuvius emigrantus ir jų kultūrinę politinę veiklą. Lapinskas kalbėjo grynai apie lietuvių muziką ir tai labai siaura plotme, ir jo paskaita su simpoziumo tema beveik nesirišo.

Po simpoziumo išsivystė ir diskusijos, kurios, žinoma, galėjo ir turėjo būti ilgesnės, bet ir čia, kaip ir beveik visur kitur, "dėl laiko stokos", turėjo būti paskubomis užbaigtos. (Kai kur diskusijoms visai nebuvo laiko).

MŪZOS

Penktadienio, lapkričio 27-tosios, sesijos buvo apvainikuotos literatūrine ir teatine dalimi. Į išparduo-

tą, 500 su viršum talpinančią, didžiąją Jaunimo centro salę vakare susirinko publika pažiūrėti Krėvės "Raganiaus" ir 1981 m. Lietuvių rašytojų d-jos premijos įteikimo poetei Kotrynai Grigaitytei-Graudienei.

Už poezijos rinkinį "Marių vėjui skambant" jai Lietuvių fondo dėka buvo įteiktas 2,000 dol. čekis ir didžiulis rožių buketas. Aktorė N. Martinaitytė paskaitė šešis eilėraščius iš premijuoto rinkinio.

Reta šventė lietuviškos scenos mėgėjams buvo J. Kelėčiaus režisuotas "Raganiaus", kuriame jis vaidino ir pagrindinę Gugio rolę. Aktorius A. Dikinis buvo Kukiu. Tai komedija apie dviejų ūkininkų labai jau žmogiškas vėles, kurios sėkmingai perkalbėjo šv. Petrą, A. Alekną ir šv. Mikalojų, (R. Korzoną) kad jas įleistų į dangų.

Kadangi penktadienį daug kam buvo darbo diena, tad dienos sesijos nebuvo taip gausiai lankomos, kaip kitomis dienomis, kada neretai pritrūkdavo vietų.

CENTRE — BENDRASIS POSĖDIS

Be kompiuterių sekcijos, šeštadienį posėdžiavo dar 15 sekcijų. Tačiau šią dieną dominavo bendrasis posėdis, kuriame paskaitą skaitė jaunas K. Girnius, iš "Laisvės" radijo Miunchene, tame "Išėivijos inašas į humanitarinius mokslus". Nemažiau dėmesio susilaukė ir simpoziumas "Lietuviškos vertybės išėivijoje", kuriame dalyvavo tas pats K. Girnius, prof. I. Gražytė-Maziliauskienė, iš Montrealio, bei prof. T. Remeikis, iš Chicagos.

Labai neortodoksiškai, bet sklandžiai ir įdomiai savo pažiūras dėstė prof. Gražytė-Maziliauskienė. Ji neigė tautinių vertybių buvimą, nes šios esančios universalios. Emigrantams esanti būdinga nostalgija, kuri yra psichologinis apsigynimas nuo to, kad jie neturi vietos pasaulyje. Nostalgija išvirsta į savęs gailėstį.

Mes jaučiam pataloginę baimę prieš svetimuosius, tvirtino profesorė, nes jie atima mūsų sūnus ir dukteris. Mūsų prozoje kitų tautų žmonės dažniausiai yra arba pažuokos objektai, arba grėsmė. Tai, jos nuomone, rodo, kad mes esame rasistai. Toliau ji kritikavo "mirtį už didį tikslą", kaip nepribrendusių žmonių požymį ir pacitavo užrašą iš vienos memorialinės Montrealio sienos: "Idiotai, ar jums nenusibodo mirti?"

ANTIMOKSLIŠKI

Dr. Girnius irgi kritiškai įvertino kai kuriuos lietuvių brožuos. Antai mokslas mūsų nesąs tipiška vertybė, ką pakankamai rodo senoji lietuvių emigracija. Mums esąs būdingas politinis konservatyvumas, kuriuo persiėmęs net mūsų jaunimas. Tokios "liberalios" organizacijos kaip "Santara-Šviesa" geriausiu atveju galėtų būti "dešinieji centristai". Tarp pragiedrulių jis suminėjo domėjimąsi Lietuva, lankymąsi joje ir net vasaros lituanistinius kursus Vilniaus universitete.

Trečiasis simpozininkas T. Remeikis taip pat ne daug kuo pasidžiaugė mūsų visuomeniniame gyvenime. Jis konstatavo perdėtą politinę diferenciaciją, kuri anksčiau vyko religiniu ir ūkiniu pagrindu, bet šiuo metu artėja prie gyvenamo krašto normų. "Mūsų

darbininkija šiandien jau gyvena darbo, televizijos ir alaus sintezėje, kaip ir vietiniai",—tvirtino dr. Remeikis.

Ir, atrodo, tikrai simpoziumo lankytojai lyg ir patvirtino paskaitininko tezę—beveik nesimatė darbininkijos atstovų. Gal pusė buvo dar Lietuvos inteligentijos atstovai—nors nė vienas jų su darbininkiška dabartine profesija—ir kita pusė—vidurinėsios ir jaunosios kartos profesionalai. O visgi kokia pusė paskaitų būtų buvusi idomi ir naudinga bet kurio užsiėmimo šviesiam lietuviui.

Štai kad ir diskusijos energetikos sekcijoje, kuriai vadovavo V. Fidleris. Ten naujausias bėglys iš Lietuvos dr. Kazys Eringis trumpai pakalbėjo apie "didžiausios pasaulyje" atominės elektrinės statybą Ignalinos rajone, apie Kauno hidroelektrinę ir apie Elektrėnus.

RETA MEDŽIAGA

Inžinierius V. Izbičkas, iš Bostono, ekrane parodė duomenų ir paaiškino apie Kaišiadorių hidroakumuliacinės elektrinės statybą. Jo medžiaga buvo paimta iš rusiško žurnalo "Hidroelektrinių statyba", kuris ištiesai verčiamas į anglų kalbą ir kurį galima užsiprenumeruoti.

Po Ignalinos ir Kaišiadorių statybos užbaigos Lietuvoje busias 25% energijos perteklius, kuriuo, žinoma, pasinaudos broliškios tautos. Tuo tarpu lietuviams reikės kovoti su atominėmis atliekomis, radiacijos pavojumi, pakilusią vandens temperatūra aplinkiniuose vandens telkiniuose, rūgščiuoju lietuvių pan.

Kalbotyros sekcijoje, kuriai pirmininkavo Rochesterio universiteto profesorius Antanas Klimas, kun. J. Vaišnys, S. J., paskelbė, jog Lituānistikos institutas prieš porą dienų nusprendė, kad išėiviai laikytusi neseniai Lietuvoje priimtų ribotų rašybos reformų. Tarp jų svarbiausia yra žodžių **bjaurus**, **spjauti** bei **pjauti** ir jų vedinių rašymas su -j-. Toks rašymas rekomenduojamas visoms išėivių leidykloms, laikraščiams, mokykloms ir kt.

Dr. J. Rėklaitienė, kuri pernai turėjo progos dėstyti lingvistiką Vilniaus universitete, gavusi Fulbraito stipendiją, gyvai apibūdino pokario lituanistų darbą ir veikalus. 1965-1971 metų laikotarpį ji pavadino Lietuvos lituanistikos aukso amžiumi, išgyrė neaiškiomis aplinkybėmis nuskendusį istorinės gramatikos autorių J. Kazlauską, kalbininkus V. Ambrazą, A. Paulauskienę, Z. Zinkevičių ir kt.

LIETUVIUKAI NE PĖSTI

Psichologijos sekcijoje apie idomius lietuviukų tyrimo rezultatus kalbėjo psichologė Julija Zabaraskienė. Jos išvada—lietuviukų inteligencijos kvocientas šiek tiek aukštesnis už vietinių ir žymiai aukštesnė jo kalbinė dalis.

Sociologijos sekcijoje dr. Antanas Butkus ir profesorės Regina Mickevičiūtė-Kulienė ir Galina Sužiedielienė nagrinėjo "JAV gyvenančių vyresnių lietuvių būklę ir ateities planus".

Mokslininkai nebūtų mokslininkais, jeigu jie nemokėtų linksminis. Tam tikslui šeštadienio vakare

Nukelta į psl. 8

Poetė Kotryna Grigaitytė, kuriai simpoziumo literatūros-dramos vakaro metu buvo įteikta Rašytojų Sąjungos \$2000 premija už knygą "Marių vėjui skambant", gavo ir nemažai gėlių. Šalia jos akt. N. Martinaitytė:

Visos nuotr. Z. Degučio

Vienybė, 1981 m. gruodžio 5 d.

Atkelta iš psl. 7

buvo surengtas šaunus pokylis Beverly Country Club patalpose. Čia susirinko ne tik mokslininkai, bet ir Chicagos lietuvių grietinėle, kurių dalis, turbūt, panūdo pažiūrėti, kaip mokslininkai atrodo.

Čia buvo ir meninė dalis, kurią atliko sol. Nerija Linkevičiūtė, akomponuojant Mykolui Drungai.

BAIGMINIS POSĖDIS

Po keturių dienų bendravimo pagaliau atėjo sekmadienis. Prisi-grūdusioje tėvų jėzuitų koplyčioje šv. mišias atnašavo domininkonas dr. Tomas Žiūraitis, iš Washingtono. Po to buvo padėtas vainikas mirusiems mokslininkams prisiminti prie paminklo Jaunimo centro sodelyje.

Uždaromajame posėdyje ilgesnę kalbą pasakė Pasaulio lietuvių bendruomenės pirmininkas Vytautas Kamantas tema "Lietuvis mokslininkas savoje visuomenėje". Jis pabrėžė, kad mokslininkų, kaip ir visų lietuvių išeičių, tikslas dvejopas: išsaugoti lietuvių ir padėti Lietuvai iškovoti laisvę. Mokslininkai šiems darbams dirbti turi net geresnes materialines sąlygas negu kiti.

Jis suvedė statistinius duomenis apie visus keturis Mokslo ir kūrybos simpoziumus. Pirmame, 1969 m., dalyvavo 59 paskaitininkai, antrame—108, trečiame—115, o šiame—net 156. Tikslas, kuris buvo susipažinti, pasikeisti žiniomis, pasirodyti visuomenei—atsiektas.

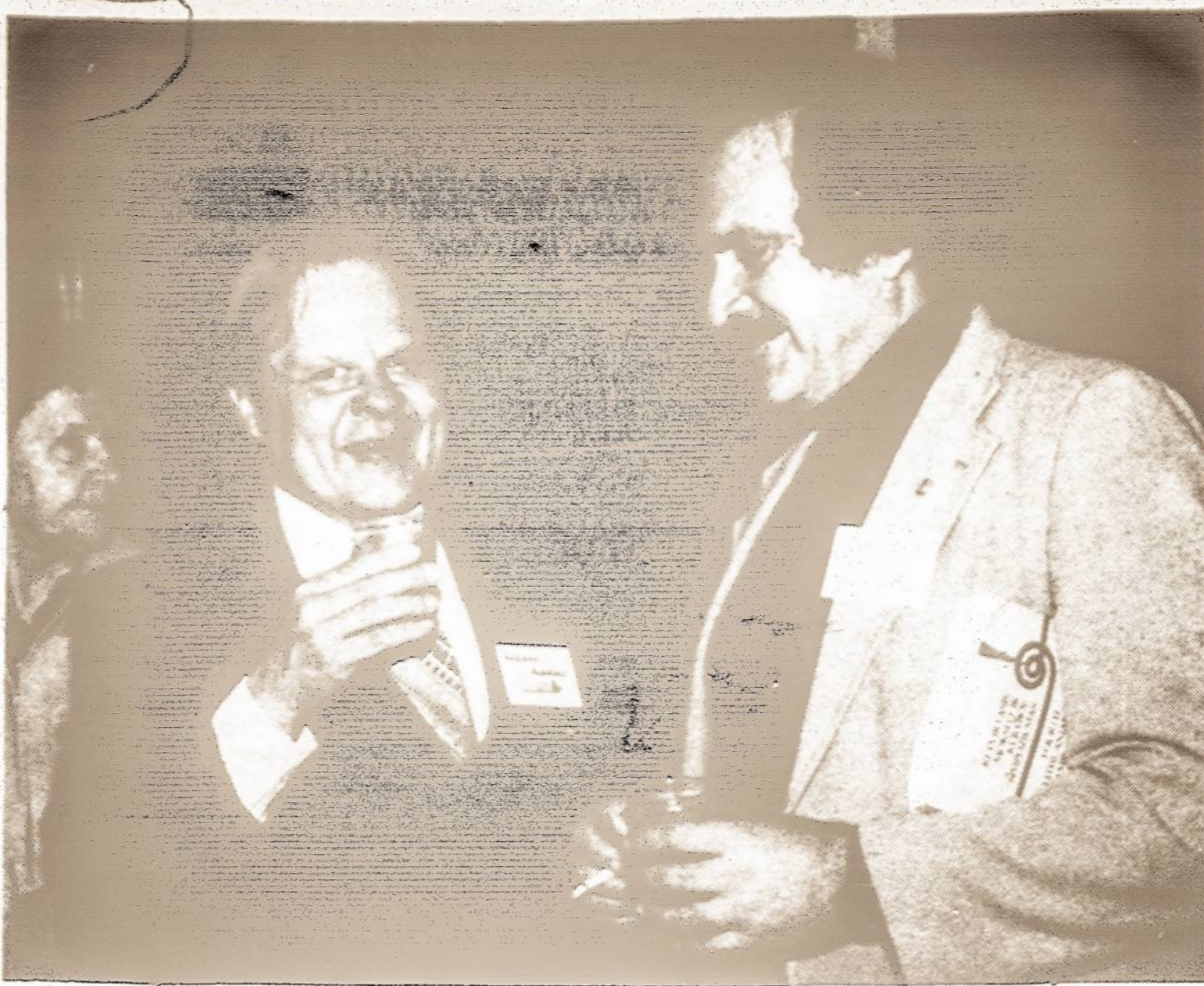
KALBOS KATEDRA

Kamantas ilgiau apsisotojo ties prieš savaitę pasirašyta su Illinojaus universitetu Chicagoje sutartimi, numatančia ten įsteigti nuolatinę lituanistikos katedrą. Šiai katedrai idėja buvo kaip tik kilusi pirmuose lietuvių mokslininkų suvažiavimuose, o ją labai sėkmingai Pasaulio lietuvių bendruomenės seimui Toronte ipiršo aktyvus šio simpoziumo dalyvis prof. Šilbajoris. Katedra kainuos tris ketvirčius milijono dolerių, iš kurių 150,000 duos universitetas, o kitus 600,000 turėsia sudėti lietuviai, maždaug po 100,000 per ateinančius šešerius metus. Pirmieji aukotojai buvo Romas ir Emilija Sakadolskiai, taip pat šio simpoziumo dalyviai, paaukoję \$1,000. Po tūkstantį dolerių paaukojo Alicija Rūgytė ir Antanas ir Marija Rudžiai.

Simpoziumas buvo užbaigtas evangelikų kunigo A. Trakio malda ir Lietuvos himnu.

Simpoziumo metu Jaunimo centre veikė knygų, gintaro, moterų dailininkų bei techninių darbų ir žemėlapių paroda. Pastarojoje didelio visuomenės susidomėjimo susilaukė iš 900 km aukščio dirbtinio Žemės palydovo padarytas fotografinis Lietuvos žemėlapis.

Didžiausią simpoziumo organizacinį darbą atliko du žmonės—tai Organizacinio komiteto pirmininkas Juozas Rimkevičius ir Mokslinės programos komiteto pirmininkas Pranas Zundė. Pirmasis taip pat daugiausia atsakingas ir už 456 puslapių simpoziumo leidinį, kuriame atspausdinta smulki darbotvarkė, paskaitininkų biografijos, 11 puslapių reklamos ir sveikinimai.

Žymieji lietuviai mokslininkai iš Kalifornijos—erdvių mokslo specialistas R. Kliorė [dešinėje] ir kompiuterių specialistas A. Avižienis.

Adomas Mickevičius [viduryje] paskaitos skaityti atvykęs iš San Francisco, Kalifornijos, per simpoziumo pertrauką šnekučiuojasi su Ed. Šulaičiu [dešinėje] ir K. Avižieniumi. Z. Degučio nuotr.

Sekantis Mokslo ir kūrybos simpoziumas įvyks 1985 m. Vieta dar neparinkta.

PASKAITININKAI IŠ LIETUVOS

Į šį simpoziumą, pagal rengimo komiteto pirmininko Rimkevičiaus teigimą, buvo pakviesta ir apie 20 paskaitininkų iš Lietuvos. Iš jų atsiliepė nelabai didelis skaičius ir tik 4 parodė susidomėjimą dalyvavimu. Trys iš jų buvo įtraukti į simpoziumo pranešėjų tarpą ir jų pranešimų temos paskelbtos simpoziumo programiniame leidinyje. Vieno iš šių—Romualdo Baltrušio leidinyje įdėta ir biografija su jo mokslinių darbų bibliografija bei nuotrauka.

Tačiau nė vienas iš šių mokslininkų simpoziume nepasirodė ir neatsiuntė paaiškinimų kodėl. Kaip atrodo, jie negavo išvykimo vizų.

Tačiau simpoziume gyvai reišėsi dar neseniai iš Lietuvos vienokiu ar kitokiu būdu išvykę ar pabėgę asmenys: Tomas Venclova, Aleksandras Štomas, Kazys Ēringis, Julija Budreikaitė-Zabarskienė.

PASIGESTA MUZIKOS SEKCIJOS

Nežiūrint, kad šiame simpoziume buvo daug sekcijų ir pranešėjų (galimas daiktas, net ir per daug), tačiau čia neįtilpo labai ryški išeičių lietuvių kultūrinės veiklos apraiškos sritis muzika, kurios sekcijos visai nebuvo suorganizuota, nors turima net lietuvių opera,

daugelis chorų, nemaža solistų instrumentalistų ir kt. Be muzikų ar visokių muzikos srities atlikėjų neapsieiname nė viename savaitgaliniame koncerte įvairiose lietuvių kolonijose.

Gerai, kad kitų sekcijų rėmuose šiek tiek apie muziką buvo pakalbėta. Tai atliko Darius Lapinskas ir Emilija Sakadolskienė.

DĖL K. ĒRINGIO PRANEŠIMO

Draugo dienraštis lapkričio 23 d. laidoje taip rašo:

"Dr. Kazys Ēringis, iš Lietuvos pasitraukęs mokslininkas, lapkričio 15 d. Los Angeles Šv. Kazimiero parapijos salėje padarė viešą pranešimą. Šalia Lietuvos gyvenimo apibūdino ir įdomių pabėgimo aplinkybes nusakančių detalių, profesorius padarė ir kiek keistokų pareiškimų, k. t. "negriauti" kai kurių veiksmų, gyvenant Amerikoje orientuotis į europiečių politines partijas, kad Lietuvos pogrindyje veikia krikščionys demokratai ir t. t. Buvo galima jausti, kad profesorius vienur nuoširdžiai reišė savo mintis, kitur—kitų įtaigota".—

Beje, dr. Ēringis yra daug kur kalbėjęs—vien tik Chicagoje ir jos apylinkėse bent dešimtą kartų. Tačiau, gaila, kad nieko naujo nesugeba pasakyti. Kartais, iš tikrųjų, atrodo, kad jis atstovauja ne savo, o savo globėjų nuomonei.

Jau trumpai buvo rašyta apie JAV lietuvių inžinierių ir technikos darbuotojų viešnagę Lietuvoje. Apie šios grupės (27 asmenų) viešėjimą Gimtojo krašto laikraščio korespondentui plačiai papasakojo jos vadovas, chemijos inžinierius iš Bostono Donatas Šatas, kuris Lietuvoje viešėjo jau ketvirtą kartą.

Štai jo atsakymas į pirmąjį klausimą apie viešnagės rezultatus:

— Kaip paminėjote, dauguma mūsų ekskursijos dalyvių yra inžinieriai, techninių mokslų darbuotojai ir panašių profesijų asmenys. Tad neatsitiktinai ir nemaža dalis mūsų viešnagės programos buvo skirta profesiniam susipažinimui su Lietuvos mokslu, technika ir pan. Būtent tam pasitarnavo apsilankymas Mokslų Akademijoje, jos institutuose, aukštosiose mokyklose. Kita programos dalis buvo skirta grynai turistiniams interesams. Taigi apžvelgiant šią viešnagę, tekėtų šias abi dalis aptarti atskirai.

Prisiminkime, kad ir kelionę į Rumšiškes, kur aplankėme Liaudies buities muziejų. Čia visada ir visiems patinka. Mūsų tarpe ši kartą buvo keletas asmenų, kurie matė Skanseno muziejų Švedijoje. Jie vienbalsiai sutarė, kad Rumšiškių muziejus kur kas geresnis už švediškąjį, kuris, kaip žinome, yra tokio tipo muziejų pradininkas. Aš sakyčiau, kad muziejus sukurtas su labai didele meile, jo ekspozicija labai įdomi. Arba imkime Vilnių, kuriame praleidome nemažai laiko. Miestas—tikras muziejus. Čia turistai tikrai turi ką veikti, gali daug ką įdomaus pamatyti. Be to, turėjome progos pasitaisyti ir po kitas Lietuvos vietas, kas taip pat labai įdomu ir naudinga.

Kai dėl profesinės mūsų programos dalies, tai labai turiningą viešnagę turėjome Mokslų Akademijoje. Kaip ir visada, čia praleidome visą dieną, ir, kaip anksčiau, pritrūkome laiko, nes viską beveik neįmanoma apimti. Pusdienį praleidome Kauno politechnikos institute, besikalbėdami su jo dėstytojais, mokslininkais, aplankydami kai kurias instituto laboratorijas. Buvo ir Vilniaus universitete, bet tai buvo daugiau turistinio, o ne profesinio pobūdžio apsilankymas.

Tokių susitikimų tikslas—sudaryti galimybę, proga mūsikiams susipažinti su Lietuvos mokslininkais, inžinieriais, užmegzti su jais asmenišką santykius, kad vėliau būtų galima kai ką kartu nuveikti, pasidalyti patyrimu, sumanymais, moksliniais leidiniais ir pan.

Atsakydamas į jūsų klausimą, pažymėčiau, jog visi šie mūsų tikslai pavyko. Kartu ir pamatėme gana nemažai.

Pasikalbėjimo antraštei paimti žodžiai iš D. Šato išsireiškimo—"Įdomu ir labai meila pabūti Lietuvoje". Šalia pasikalbėjimo įdėta ir nemaža nuotraukų, kurių būta ir ankstesniuose Gimtojo krašto numeruose, aprašančiuose šią išvyką.

• Spaudoje paminėta muziejinių ir kraštotyryninkės, Lietuvos paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos garbės narės Mikalinos Glemžaitės 90 metų sukaktis.

Vienybė, 1981 m. gruodžio 5 d.

Rašo Edvardas Šulaitis

**REŽ. R. JUKNEVIČIAUS
SUKAKTIS**

Spalio 18 d. sukako 75 metai, kai gimė Lietuvos TSR nusipelnęs meno veikėjas režisierius **Romualdas Juknevičius** (mirė 1963 m.). 1926-1929 m., studijuodamas Kauno universitete, jis lankė prof. B. Sruogos teatro seminarą. Su bendraminčiais įkūrė studentų teatrinę draugiją "Stedra", mokėsi rež. A. Olekos-Žilinsko vadovaujamoje Kauno teatro vaidybos studijoje.

R. Juknevičius dirbo Kauno, Klaipėdos dramos teatruose, studijavo režisūrą Maskvoje. 1940 m. režisierius vadovauja naujai įkurtam Vilniaus dramos teatrui, vėliau kurį laiką dirba režisieriumi Telšių, Klaipėdos, Kauno teatruose, o nuo 1953 m. iki mirties vėl Vilniuje — Akademiniam dramos teatre. Kartu dėstė Valstybinės konservatorijos teatriniam fakultete. R. Juknevičius teatro scenoje yra pastatęs apie 70 įvairaus žanro veikalų.

**ALFONSAS NYKA-NYLIŪNAS
LIETUVOJE**

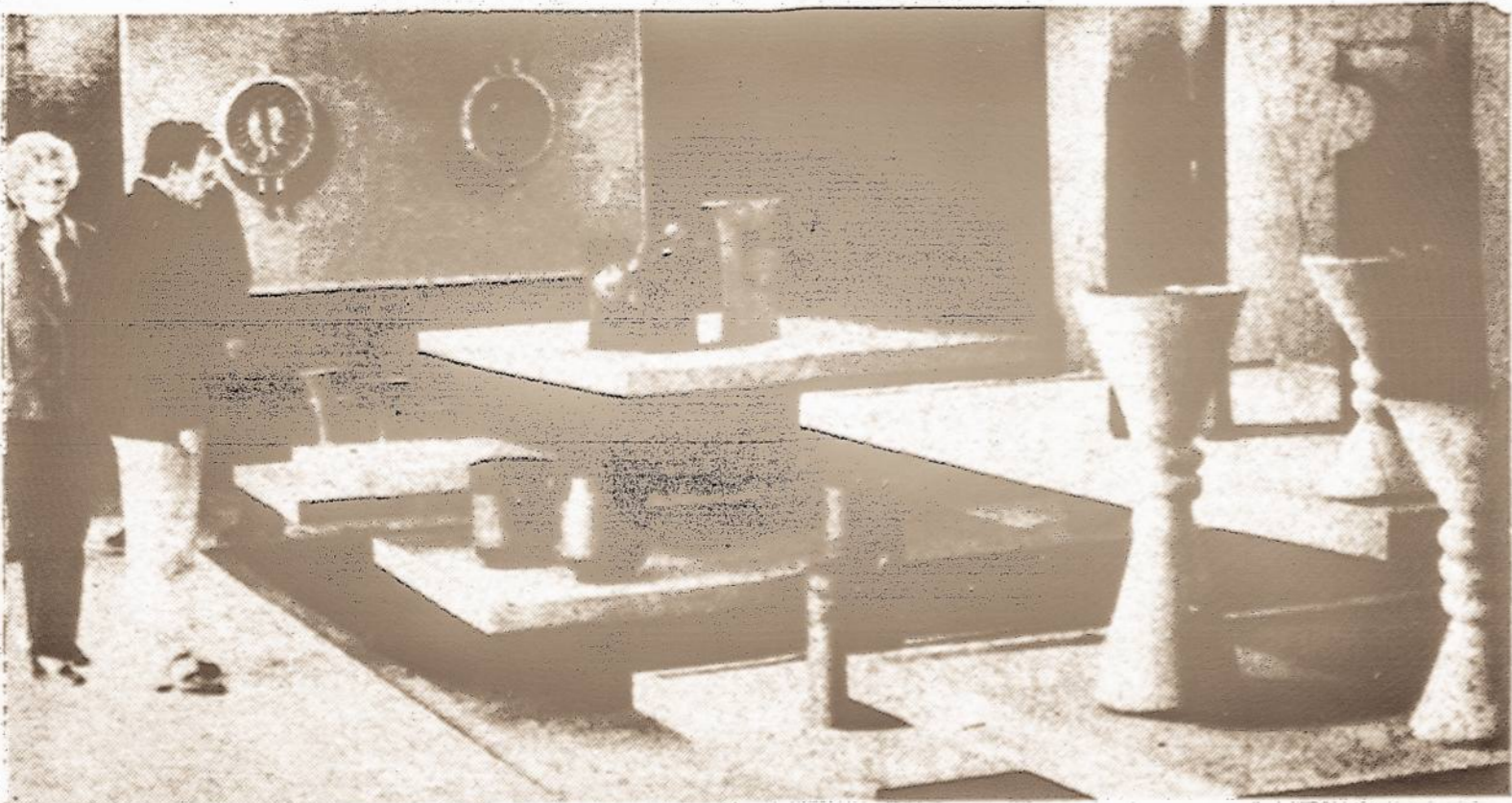
Kaip ir kiekvienais metais, taip ir šiemet Lietuvoje kasmet leidžiamame Poezijos Pavasaryje pristatytas vienas išėivių lietuvių poetas. 1981 metais tokiu parinktas Alfonsas Nyka-Nyliūnas (tikroji pavardė Čipkus) — žemininkų kartos poetas.

Nyka-Nyliūnas Lietuvoje su savo poezija pasirodo ne pirmą kartą. Apie jį buvo rašyta Pergalėje, o kūrybos spausdinta Kultūros Baruose, Gimtajame krašte ir antologijoje Graži tu, mano brangi tėvyne. Apie rašytojo kūrybą pokalbis buvo surengtas Lietuvos Rašytojų draugijos poetų sekcijoje.

Poezijos Pavasaryje Nykai-Nyliūnai pašvęsti šeši puslapiai. Pradžioje telpa Vytauto Kazakevičiaus įžanga. Joje rašoma:

"A. Nykai-Nyliūnui būdinga intelektualinė-filosofinė poezija, kurioje dominuoja humanistinė pasaulėjauta, pasaulinės literatūros bei istorijos vaizdiniai ir estetiniai uždaviniai, esama pesimistinių nuotaikų. Jo kūryboje ryškus hermetiškumas, formos raiškumas, akademiškas solidumas..."

Knygoje yra ir poeto dar jaunystės dienų nuotrauka.

Vaizdas iš neseniai Vilniaus parodų rūmuose įvykusios keramikės B. Gobytės-Daunoravičienės personalinės parodos. V. Kapočiaus nuotr. Vienybė, 1981 m. gruodžio 5 d.

**IŠEIVIŲ VAIKAI
VILNIAUS UNIVERSITETE**

Po šešių savaitių studijų Vilniaus universitete išsiskirstė jau devintųjų lituanistikos kursų dalyviai, kurių šiemet buvo 21. Čia buvo atvykę jaunuoliai iš įvairių kraštų, bet dauguma buvo iš JAV.

Štai, dalis tų jaunuolių, kurių kai kurie jau yra baigę universitetines studijas, o kai kurie jas tebetęsia ar dar tepradės. Saraše yra: Zuzana Stungytė, Julija ir Irena Adamonytės, Asta Aleksonytė, Vytenis Lietuvninkas, Rita Likanderytė, Paulius Kontrimas, Juozas Kapačinskas, Lidija Balčiūnaitė, Rima Šilenaitė, Mary Ann Voveryte-Doherty, Audronė Šoliūnaitė ir kt.

Iš profesijos mokytoja, kuri dėsto Bostono mokykloje, Voveryte-Doherty, Lietuvoje vieši jau trečią kartą. Ji spaudos atstovui pareiškė:

— Mane su Lietuva sieja tai, kad mano tėvelis čia gimė. Tik su juo ir pasikalbėdavome lietuviškai. Dabar jis jau miręs. O, kaip jis būtų džiaugęsis, kad aš esu dabar čia, šiuose kursuose! Juk vaikystėje patiko gimtinei ir daugiau jos nematė... Aš labai noriu nepamiršti lietuvių kalbos, palaikyti ryšius su tėvų žeme. Ir džiaugiuos, kad čia pabuvau ilgesnį laiką, daug pamąčiau, geriau pramokau kalbą. Visur girdi lietuviškai šnekant, ir, atrodo, pati aplinka padeda mūsų lituanistikos studijoms. Kai grįšiu, būtinai papasakosiu savo mokiniams, kas ta Lietuva, kaip atrodo gintaras... — sakė ji.

Kiti savo jausmus dėstė trumpai: "Mielas ir puikus kraštas Lietuva, nepaprastai greit prabėgusios šešios kursų savaitės..." "Norėčiau dar atvažiuoti..." "Dėkui dėstytojams, kurie mus taip rūpestingai globojo..."

Chicagietei Ritai Likanderytei, kuri dažnai pranešinėja vietinėje Sofijos Barkus radijo programoje, kursai, turbūt, daugiausia atnešė naudos: jos lietuvių kalbos vartojimas gerokai pagerėjo. Ed. Vardas

• Banjolio (Prancūzija) tarptautinėje parodoje Lietuvos TSR fotomeno draugija už kolekciją, kurią sudarė V. Sankevičiaus, A. Sutkaus, V. Strauko ir kitų autorių darbai, apdovanota pirmuoju prizu. Klaipėdietis V. Straukas skyriuje "Peizažas" už nuotrauką "Kopos" apdovanotas parodos medaliu.

• Kapsuko, buvusios Marijampolės, rajono gamtosaugininkai skundžiasi, kad kai kurie kolūkiai ir žemes ūkio įmonės teršia Šešupe, Dovinę ir Krisnę bei kitus šio rajono 42 ežerus ir 23 tvenkinius.

Paskutinės rudens gėrybės — bulvės Lietuvos laukuose.

V. Kapočiaus nuotrauka

**VILNIAUS INŽINERINIS
STATYBOS INSTITUTAS**

Išėivijoje, turbūt, nedaug kas žino apie šią mokslo įstaigą, kuri yra jauniausia aukštoji mokykla Lietuvoje. Šiai mokyklai pradžia padarė 1956 m. įkurtas Kauno Politechnikos Instituto vakarinio fakulteto Vilniaus skyrius. Pats Institutas gimė 1969 m. su 4 fakultetais, 28 katedromis, 290 dėstytojais ir 3451 studentais.

Buvo pradėta statyti naujieji Instituto rūmai, o taip pat nauji bendrabučiai ir namai dėstytojams. Tokiu būdu gimė visas naujas Instituto rajonas su gana moderniais pastatais. Jų dar vis planuojama statyti naujų.

Apie šią mokslo įstaigą yra išleistas gana platus leidinys, kuriame rašoma:

"Gerėjant studentų mokymo ir darbo bei gyvenimo sąlygoms, gerės ir inžinierių parengimo kokybė. Vis daugiau gaunama šiuolaikinių įrengimų, mokslinės aparatūros, galingų naujausių modelių elektroninių skaičiavimo mašinų. Numatoma, kad jau X penkmečio pabaigoje beveik visi studentai dalyvaus mokslinėje veikloje. O tai leis parengti giliau mąstantį, kūrybingesnį, sugebantį savarankiškai ir nestandartiškai spręsti inžinierių — pagrindinį mokslinės techninės revoliucijos vykdytoją."

TRUMPAI IŠ LIETUVOS

• Lietuvos kino studijoje sukurtas keturių serijų vaidybinis filmas pagal T. Dreiserio romaną "Amerikoniškoji tragedija". Filmo statytojas režisierius M. Giedrys. Scenarijaus autorius P. Morkus, operatorius — A. Mockus. Pagrindinius vaidmenis atlieka jauni debutuojantys kine Lietuvos, Latvijos ir Leningrado aktoriai.

• Lietuvoje mėnesinis mokestis už telefoną iki šiol buvo nuo 1,5 iki 2 rublių. Dabar Šiauliuose pradėta montuoti aparatūra, kuri apskaičiuos telefono sąskaitą pagal kalbėjimo ilgumą, ko iki šiol nebuvo. Už tris minutes reikės mokėti dvi kapeikas šalia pagrindinio mokesčio, kuris pakils iki 2-2,5 rublio. Tiek pat reikia ir pokalbiui iš automatų. Per sekančius penkerius metus tokia sistema bus įvesta visur. Šiauliuose yra maždaug 110 tūkstančių gyventojų ir 18 tūkstančių telefonų, daugiausia įstaigose.

Vilniuje, Parodų rūmuose veikė tarptautinė paroda, pavadinta "Ultra-garsas, 81". Dalyvavo 35-kios firmos iš 15-kos Europos ir Azijos šalių, taip pat Australijos. Parodoje buvo demonstruojama 200-ai ultragarsinių prietaisų ir įrengimų, naudojamų pramonėje ir medicinoje.

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

Fizinis auklėjimas mokslo ir kūrybos simpoziume

IV-me Mokslo ir Kūrybos simpoziume buvo ir Fizinio auklėjimo sekcija, kuriai buvo skirta šeštadienio ryte dvi valandos.

Per tą laiką buvo pateikti du pranešimai, kurių vienas lietė sportine medicina, o kitas—istorinė tema. Pirmuoju pranešėju buvo dr. Ferdinandas V. Kaunas iš Cicero, o antruoju—Jurgis Jašinskas iš Bostono.

“Kokia tavo fizinė paranga?”—buvo dr. Kauno pranešimo tema. Jis čia dėstė tokias mintis:

Parengtis yra ne kas kita, kaip tik žmogaus maksimalinis pajėgumas greitai ir pilnutiniai atlikti paskirtą užduotį, tam panaudojant minimalią energiją. Jinai taip pat parodo asmens pajėgumą kiek galima greičiau atstatyti pirmąją padėtį. Fizinė parengtis yra tik vienas iš pagrindinių tobulai išbalansuoto gyvenimo požymių, nepamirštant ir dvasinių, protinių, emocinių ir socialinių savybių.

Pranešėjo nuomonė buvo ta, kad žmogus sveikata duodasi pagerinama, pamažu didinant fizinės mankštos krūvį, tokiu būdu pakeičiant asmens aerobinį, arba—oro “pagavimo” pajėgumą. Pajėgumą įtraukti į plaučius kuo daugiau deguonies, perkelti jį į savo kraują ir nugabenti į raumenis, kur be jo negalima apsieiti gaminant energiją. Deguoniu pakankamai aprūpinti raumenys ilgainiui ima geriau atlikti savo pareigas, o taip pat ir prisideda prie kūno išvaizdos bei grožio.

Dr. F. V. Kaunas skaito paskaitą simpoziumo fizinio auklėjimo sekcijoje. Nuotr. Z. Degučio

Pranešėjas taip pat pažvelgė ir į širdies raumens reikšmę žmonių, ypatingai sportininkų, gyvenime. Jis net išdalino nemaža lapų, kurių vienas padėjo atsakyti į klausimą—kaip ilgai gyvensi, išgaunant atsakymus paveldėjimo, gyvenamosios vietos, uždarbio, darbo pozicijos, rūkymo, gėrimo ir kt. apraiškomis.

Dr. Kauno paskaita, kuri užsitęsė truputį mažiau kaip valandą, buvo įdomi ne tik sportininkui, bet ir kiekvienam, kuris nori galimai ilgiau išgyventi šioje ašarų pakalnėje.

Bronius Keturakis, fizinio auklėjimo sekcijos vadovas simpoziume.

KEISTAS J. JAŠINSKO PRANEŠIMAS

J. Jašinsko pranešimo tema “Pogrindžio lizdas” buvo gana intriguojanti, nors apie tokią “sportą” dar niekas nebuvo girdėjęs. Tik atėję į paskaitą klausytojai išgirdo, jog pranešėjas kalbės apie sportininkus, dirbusius ar pasireiškusius rusų ir vokiečių okupacijų metais. Tokia tema, žinoma, dar būtų buvusi pateisinama.

Tačiau, pradėjus temos dėstymą, paaiškėjo, jog nekalbama apie sportininkų pasireiškimus tais laikotarpiais, bet apie tuos laikotarpius bendrai ir dar su įžanga.

Apie sportininkus buvo pradėta šiek tiek užsiminti tik po gero pusvalandžio ir tai tik vietomis. Artėjant prie pranešimo pabaigos (jis užsitęsė arti valandos), buvo perskaitytos sportininkų, daugumoje fizinio auklėjimo mokytojų, pavardės, kurie žuvo ar kitaip nukentėjo nuo okupantų.

Iš maždaug valandos laiko pranešėjas sportininkų pasireiškimų okupacijų metais skyrė gal tik dešimtį ar mažiau minučių. Šiaip jau paskaita gal ir būtų tikusi į istorijos sekciją, nors didžiuma faktų jau dešimtimis kartų buvo minėti spaudoje ar įvairių paskaitininkų pateikti toli gražu ne tokio reto lygio simpoziumuose.

Iš tiesų, buvo gaila, jog fiziniams auklėjimui buvo skiriama nedaug laiko, bet ir tas pats nebuvo reikiamai išnaudotas. Jeigu jau buvo norima istorinio pobūdžio temų, tai jų, be abejo, netrūko—apie Lietuvos sporto organizacijas, spaudą, to laiko valdžios ir žmonių požiūrį į sportą ir t. t. Tai vis mažiau išstudijuotos temos, kuriomis galėtų būti praturtinta negausi tos srities literatūra išeivijoje. Fizinio auklėjimo sekcijos pirmininku buvo Bronius Keturakis. Klausytojų tebuvo apie 30.

LAPĖS TAPYBOS PARODA

Lapkričio 7-8 d. New Yorko vyr. skaučių židinys Vilija suruošė Prano Lapės tapybos parodą Kultūros židinyje. Tai jau ši sezoną ketvirta dailės paroda iš eilės.

Paroda nebuvo skaitlinga—tik 16 drobių. Įdomi ir turtingo—estetiniais išpūdziais. Vanduo, uolos ir akmenys. Bet dailininkui šiuo atveju nesvarbu nei vanduo nei akmenys—jis ne juos tapė—jie reikalingi struktūrų spalvinei kompozicijai. Spalvinė forma sukelia objekto iliuziją.

Apie Cezanne obuolius sakoma, kad jis ne obuolius tapė, bet sprendė problemą, kaip spalva santykiauja su objekto visuma, kaip spalva keičia akies pagaunamą objekto pavidalą.

Tai, kas Lapės struktūrose patraukia ir pririša žiūrovo akį, yra jo struktūrų “pasitikėjimas savimi”. Struktūrose suvokiama tvirta jų sandara, vidinės logikos apjunktų elementų visuma. Paveikslas teisėtai įžengęs į rėmus ir tvirtai ten atsistojęs.

Spalviniai paroda įvairi ir kontrastinga. Mėgiama dailininko juoda spalva vyrauja įvairiais tonais. Spalvos poveikis gali būti tiesioginis, betarpiškai žadinantis emocijas, arba asociacinis objektu ar reiškiniumi jaudinant žiūrovą. Pvz., raudona spalva gali sukelti kraujo

ar gaisro liepsnų vaizdą.

Parodos lankytojo komentarai dailininkui priimtini ar bet jie jam daugiau ar mažiau įdomūs. Vienas Lapės parodos lankytojas komentavo jo kompoziciją Spalis. Jam kilo klausimas, ar dailininkas turėjo temą pavaizduoti metų laikotarpį pažymimą mėnesiu spalį, ar nutapęs paveikslą jam parinko pavadinimą Spalis; parodos darbų sąrašė pažymėtas nr. 6. Jeigu ne kompozicijos pavadinimas, nebūtų problemos—darbas kaip darbas, kurio juodame fone didelis sietynas vario spalvos taškų. Komentatorius toliau kalbėjo: spalio mėnuo yra laikotarpis, kai gamtoje tebevyksta glumtynės tarp gyvybės ir mirties... Tarp pageltusių įvairiais geltonio tonais medžių krintančių lapų tebestūkso šen bei ten žali guotai, lyg praėjusio pavasario žaliavusios vasaros paskutinės tvirtovės. Tame paveiksle, Spalio vardu pakrikštytam, nematau neįjuto to gamtos dramatiško proceso...

Parodos darbai grupuojasi į ciklus: akmenys ir uolos, metų laikai, pajūrio motyvai ir atskiri pavieniai darbai.

Parodos emocinė skalė svyruoja tarp jutminės įtaigos ir loginės sampratos poveikio.

Parodą atidarė Ramutė Česnavičiūtė. Jonas Kiznis

Leidžiamas enciklopedijos papildymų antrasis tomas

Lietuvių Enciklopedijos leidėjas Juozas Kapočius paskelbė, kad mintis leisti Lietuvių Enciklopedijos II papildymų tomą rado palankų atgarsį spaudoje ir laiškuose. Todėl jis apsisprendė tą tomą leisti, nors užsakymų dar nesuplaukė tiek, kiek reikėtų, kad būtų galima iš prenumeratos išsiversti.

II-ąjį papildymų tomą sutiko redaguoti prof. Simas Sužiedėlis, buvęs Encyclopedia Lituanica redaktorius ir LE bendradarbis, dr. Jurgis Gimbutas buvęs abiejų enciklopedijų skyriaus redaktorius, ir dr. Juozas Girnius buvęs vienas iš 3 pagrindinių LE redaktorių.

Po pasitarimo, įvykusio spalio pradžioje, nutarta pirmiausia sudaryti būsimojo LE tomo (XXXVII) kartoteką, t. y. išsamų vardyną asmenų ir dalykų, kuriuos papildymai turėtų apimti. Norima, kad nebūtų praleista nieko svarbesnio,

kas yra įvykę per pastaruosius keliolika metų (nuo 1969). Kartoteka norima sudaryti iki 1982 sausio 15. Ji padėtų iš anksto apžvelgti visą medžiagą, numatyti atskirų straipsnių dydį ir viso tomo apimtį.

Kartotekos reikalu, prašant sugestijų, išsiuntinėta arti 100 laiškų buvusiems LE bendradarbiams ir kitiems savo srities specialistams. Tikimasi ir laukiama palankaus atsiliepimo. Prašoma taip pat visų, kas turi kokių pasiūlymų ar žinių, kurias vertėtų panaudoti papildymams, rašyti leidyklos ir redakcijos adresu: Lithuanian Encyclopedia Press, P. O. Box 95, South Boston, Mass. 02127. Kadangi tuo tarpu prašoma ne straipsnių, bet tiksliai vardų ir dalykų, manoma nesunku būtų patenkinti redaktorių prašymą atsiliepti iki 1982 sausio 15 d.

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniais ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 11368

AR MES JAU TIK TIEK TEGALIME?

Lapkričio 29 Laisvės Žiburio radijas paskelbė, kad Lietuvoje Latvijoje ir Estijoje gruodžio 1 d. ruošiamasi visuotiniam pusės valandos streikui ir kad tam solidarizuodamas Batūnas kviečia mūsų visuomenę gruodžio 12 val. prie Jungtinių Tautų poros valandų demonstracijai.

Sumanymas atrodo pagrįstas gerais norais, nes juk tenai mūsų broliai streikuodami rizikuoja netekti darbo, būti įkalinti ar ištremti į darbo stovyklą, gal uždaryti į psichiatrinę ligoninę ir t. t.

O kaip mes jiems padedame? Tą dieną, tai yra, gruodžio 1 d. dangus iš ryto apsiniaukęs, radijas pranešinėja, kad po pietų pradės lyti. Mes keli susitarę užsivelkame lietaus palčius, pasiimame lietsargius, sėdame į traukinėlį ir nuvažiuojame prie Jungtinių Tautų. Mūsų susirenka 40-50 entuziastų, dauguma su savais pasigamintais plakatais, pora ir gana gerų plakatų turi, bet lietuviškos nei amerikoniškos vėliavos neturime nė vienas. Estai turi keletą savų ir porą amerikoniškų vėliavų.

Nors tai buvo darbo diena, tai dirbančiuosius galima būtų pateisinti, bet New Yorke yra gal pora šimtų vyrų ir moterų, dar gana stiprių pensininkų. Vieni jų per dienas Forest Parke ar Jamaica g-ve vaikštinėja, kiti dėl nususios žuvelės važiuoja 50-60 mylių ir už meškerės koto įsikibę per dieną laukia "laimikio", kiti niekad nebaisa savo rezidencijas gražinti ar nenori nutraukti savo pamėgtų TV programų, ar bijosi prarasti už 50 centų valdžios duodamus "vargšams" pietus.

Dar yra kita rūšis, kurie galvoja, kad jeigu ne jų organizacija rengia, tai jie neis. Vienas valdybos narys,

Ateitininkų ir Bendruomenės veikėjas, užklaustas šio straipsnelio autoriaus, ar ateisias į demonstraciją, ir paprašytas atsinešti vėliavą, atsakė, kad Batūnas rengia, tai tegul jis pasirūpina ir vėliavom bei plakatais.

O kur buvo mūsų šauliai, kurie turi taip pat kelias vėliavas, kur ateitininkai, frontininkai ir kitos organizacijos? Nors po porą žmonių atsiųsti iš organizacijos su vėliavomis argi taip jau neįmanoma būtų buvę.

Buvo ir TV reporterių iš 4 ir 5 stočių, bet pamatę tokį skurdų vaizdą, jie greitai pasišalino.

Tad pagalvokime visi, nuo generolo iki paprasto eilinio žmogelio, pastūmę savų ambicijų krepšį į kampa ir ranką prie širdies prisidėję, argi mes jau tik tiek tegalime?!
V. V.

Dail. Budrio paroda

Chicagoje veikianti kun. Algimanto Kezio vadovaujama "Galerija" yra tapusi pasaulio lietuvių dailininkų susitikimo vieta, prasminga įvairiausių valstybių ir tolimiausių žemynų kūrybingų lietuvių širdžių jungtimi. Tai yra institucija, kuri išsirikiuoja iš parapijinio lygio, garsinant mūsų lietuvių dailininkų atsiekimus.

Nors šiais metais "užsienietišku" parodų nebuvo daug, jų yra daugiau užplanuota 1982 metams. Gruodžio 4 d. čia atidaryta Švedijoje, Baltijos jūros Gottlando saloje tebegyvenančio ir tebekuriančio lietuvių dailininko Eugenijaus Budrio tapybos ir glazūros—emalinių paveikslų paroda. Matyti drobės ir dažai, nudžiovinti tos pačios saulės ir to paties vėjo, šildančių ir

gaivinančių iš ten ranka pasiekiamą ir Lietuvos pajūrį.

Dailininkas Budrys gimė 1925 m. Marijampolėje ir ten baigė gimnaziją. Jo tėvą agr. Igną 1943 m. naciai nukankino Stuthofo koncentracijos stovykloje, o jį patį išvežė darbams. 1944 m. rudenį Eugenijus iš Norvegijos pabėgo į Švediją ir ten apsigyveno. Šiuo metu dailininkas gyvena Gottlando saloje. Meną studijavo Švedijoje pas meno akademijos profesorių tapytoją Isaac Grunewaldą, kuris pirmas įvedė ekspresionizmą Švedijoje. Vėliau studijas tęsė pas tapytoją Borjā Hedlundą ir prof. A. Fogstedtą. Gyvendamas Lietuvoje, dail. Budrys keramikos mokėsi pas dail. Vytautą Brazdžių. Nuo 1961 m. jis dalyvauja bendrose ir individualiose autorinėse meno parodose Švedijoje ir užsienyje.

Dail. Budrio darbai chicagiečiai turėjo progos pasigerėti prieš 9 metus jo autorinėje parodoje, suruoštoje Ciurlionio galerijoje. Darbar pažengęs savo specialybėje—būtent glazūros mene—arba kitaip tariant emalinių plokščių tapyboje—vėl grįžta Chicagon, šiam kartui į miesto centre esančiojo lietuvių dailės salioną "Galerija", adresu 744 North Wells. Čia bus išstatyta 25 naujausi dail. Budrio darbai. Paroda tęsis iki gruodžio 20 d. įdomu pastebėti, jog Chicagos švedų kolonija irgi labai susidomėjo Budrio paroda. Parodos metu žodį tars Chicagoje veikiančio Švedijos konsulato atstovas. Savo atstovus žadėjo atsiųsti ne tik švedų spauda, bet ir meno žurnalai bei Chicagos dienraščiai. Taigi visi kviečiami šia idomia paroda pasidomėti.

G.T.n.L.R.

ATIDARYTAS NAUJAS DANTŲ GYDymo CENTRAS

DR. DONATAS ALEKSANDRAVICIUS, VEDEJAS

Metro Dental Service, P. C.

116-06 MYRTLE AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y. 11418

Prieinamos kainos, modernūs įrenginiai, patogus privažiavimas
Jamaica ir Myrtle Ave. autobusais, atidarytas kasdien vakarais
ir šeštadieniais.

SKAMBINTI: [212] 441-0909

Susitarti dėl laiko ir pasitikrinti kainas

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos
ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS
VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y. 11418
Telefonas: Virginia 6-1800

LITHUANIAN FEDERAL CREDIT UNION

K A S A

— LIETUVIŲ KREDITO UNIJA LIETUVIAMS —

86-01 114th St., Richmond Hill, N. Y. 11418
Tel. (212) 441-6799

Geriausios sąlygos taupyti ir skolintis lietuviškoj įstaigoj, kur kiekviena taupomoji sąskaita federalinės valdžios įstaigų apdrausta iki 100,000 dolerių.

**BANKAI UŽ PAPRASTAS SANTAUPAS DUODA
TIK 5.5%, O KASA DUODA 7% PALŪKANŲ**

Share Certificates Kasoje neša 12.5% efektyvias metines palūkanas. Investuoti galima 500 dolerių vienetais trim, šešiem mėnesiam, arba ilgesniam laikui.

Share Certificates 5,000 dolerių sumoje duoda dar aukštesnes palūkanas. Jos yra tik .25% mažesnės už bankų Certificates of Deposit.

Money Market Certificates duoda tokius pat aukštus nuošimčius, kaip ir bankai už Certificates of Deposit. Galima investuoti 10,000 dol. nemažiau, kaip 6 mėnesiam.

Paskolos Kasoje gaunamos už mažesnius procentus ir lengvesnėm sąlygom, kaip bankuose.

Kasos taupymo ir skolinimo įstaiga jūsų patogumui veikia šešias dienas savaitėj ir kiekvienos darbo dienos vakarą.

Atsilankykite Kasoje, arba paskambinkite dėl informacijų kaip iš banko pervesti jūsų santaupas į Kasos kooperatyvą. Patarnavimas lietuvių ir anglų kalbomis.

J. MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MODERNI, VĖSINAMA KOPLYČIA

A. J. BALTON-BALTRŪNAS
LICENSED MANAGER AND NOTARY PUBLIC

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211
Tel. STagg 2-5043

Juozas Kavaliauskas

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

Licensed Pennsylvania and New Jersey

1601 S. SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas DEwey 4-5136

VIENYBĖ

New Yorko Lietuvių Taryba 1981-82 metams sudaro: Pirmininkas Al. Marcel, Vicepirmininkas Apolinaras Vebeliūnas ir Petras Ažuolas, sekretorius Vacys Steponis, Kontrolės Komisija Bronius Bobelis ir Jonas Valaitis. Nariai: kun. K. Pugevičius, Peter C. Wytenus, Česlovas Janušas, dr. Anastazija, Marija Žukauskienė, Vladas Sidas, Česlovas Janušas, dr. Anastazija, Goeldnerienė, Marija Žukauskienė, Vladas Sidas, dr. V. Čekas, Bronė Spūdienė ir Janė Gerdvelienė.

Seton Hall Universiteto radijo stoties WSOU-FM vadovybė, su dideliu malonumu praneša, kad po trumpos pertraukos, vėl reguliariai transliuos lietuvišką radijo programą, anglų kalba. Programos pavadinimas bus tas pats, kaip per 15-ka metų buvo: "The Music of Lithuania."

Programa bus girdima nauju ir patogiu laiku: kas trečiadienio vakarą, 6.05 iki 7:00 valandos, 89.5 FM banga. Jai vadovaus prof. dr. Jokūbas J. Stukas, kuris jau 17 metų profesoriauja Seton Hall Universitete. Programos tikslas: supažindinti plačią Didžiojo New York'o ir New Jersey visuomenę su lietuvių kultūra, veikla ir troškimais. Kiekvieną savaitę bus duodamos lietuviškos dainos ir kūriniai, bus kalbama apie lietuviškąją kultūrą, lietuvių istoriją, kalbą, papročius, ir kovą už laisvės ir nepriklausomybės atgavimą.

Programa pradėta 1981 m. rugsėjo 16 d.

Lietuvos Vyčiuose veikli **Genovaitė Gobytė, Amsterdam, New York** prisiuntė visą pluoštą žinių iš lietuviškos veiklos toje apylinkėje. Amsterdam Recorder, tilpo žinia, kad net 18 Amsterdamo Vyčių šimtosios kuopos narių dalyvavo Lietuvos Vyčių seime Scranton, Pa. Taip pat pranešė kad Loreta Stukienė buvo išrinkta naująja Vyčių pirmininke, o radijo direktorius — dr. Jokūbas Stukas — naujuoju Lietuvos Vyčių įtakingojo Lietuviškiems reikalams komiteto pirmininku.

Tas pats dienraštis spalio 15 d. paskelbė, kad Virginija Valikonienė, buvo Amsterdamo Profesionalių ir Prekybininkų Moterų Klubu išrinkta "Woman of the Year". P. Valikonienė taip pat priklauso Lietuvos Vyčiams.

Sis amerikiečių laikraštis dar paskelbė, kad Amerikos Lietuvių Komitetas Amerikos Nepriklausomybės Sukakčiai Amsterdam, N. Y. paminėti, paaukojo vandens gėrimo fontaną ir šimtinę įvairiems reikmenims nupirkti vietos knygynui. Amerikos Lietuvių Klubu Amsterdamo moterų skyrius miesto knygynui padovanojo Lietuvių enciklopedijos komplektą anglų kalba.

Dviguba šaulių šventė

Simo Kudirkos vardo šaulių kuopa New Yorke lapkričio 21 d. Kultūros židinyje surengė dvigubą šventę—paminėjo savo kuopos veiklos dešimtmetį ir pristatė ką tik kuopos rūpesčiu išleistą Algirdo Budreckio istorinę studiją "Didysis Lietuvos Kunigaikštis Algirdas".

Minėjimą atidarė ir jam vadovavo kuopos pirmininkas Kęstutis Miklas.

Įnešus vėliavas, sugiedotas Lietuvos himnas. Tėv. Leonardas Andriekus, OFM, paskaitė invokaciją. Buvo pakviestas tarti žodį Simas Kudirka, kuris pasidžiaugė sukaktimi ir padėkojo šauliams, kad jie jį pagerbė, pavadindami savo kuopą jo vardu.

Kuopos veiklos apžvalgą paskaitė kuopos vicepirmininkas Vaclovas Butkys. Po to visai eilei nusipelnusių šaulių įteikti žymenys. Minėjimas baigtas sveikinimais žodžiu. Jų dar daugiau buvo pačiame leidinyje, išleistame ryšium su dešimtmečio sukaktimi. Jame daug veiklos aprašymų ir nuotraukų iš kuopos veiklos. Leidinėlį parengė kuopos pirm. K. Miklas.

Antroji kuopos šventė—knygos pristatymas pradėtas Pauliaus Jurkaus įvadu. Jis meniškai apipavidalino tą knygą ir prižiūrėjo techninį darbą. Apie pačią knygą kalbėjo Tėv. dr. Viktoras Gidžiūnas, OFM. Ištraukų iš knygos paskaitė šaulė Vida Jankauskienė, o pabaigai žodi-

Šampano tostas už naują New Yorko Simo Kudirkos šaulių kuopos knygą "D.L.K. Algirdas". Iš k. į d.: knygos autorius Algirdas Budreckis, kuopos pirm. Kęstutis Miklas ir Simas Kudirka. Knygos pristatymas įvyko lapkričio 21 d. Kultūros židinyje.

tarė pats autorius Algirdas Budreckis, padėkodamas šauliams ir visiems, kas prisidėjo prie knygos išleidimo.

Pabaigai buvo bendra vakarienė, o po to autorius autografavo savo knygą.

Tai jau antra New Yorko šaulių kuopos išleista knyga. Pirmoji knyga buvo Sibiro kalinės Elenos

Juciūtės "Pėdos mirties zonoje", išėjusi 1974 m. Jos vėliau išleista antroji ir trečioji laida.

Tą knygą taip pat techniškai redagavo ir iliustravo Paulius Jurkus. Jis jai ir vardą pasiūlė.

Knygoms leisti komiteta darbovosi keletas asmenų, bet daugiausia Kazys Bačiauskas.

KULTŪROS ŽIDINYS KVICIA VISUOMENĖI

Naujų Metų sutikimo balių

KETVIRTADIENI, GRUODŽIO 31 D. KULTŪROS ŽIDINYJE,
361 HIGHLAND BLVD., BROOKLYN, N. Y.

Pradžią 9 val.

Estradinis vienetas

Jinai ir Trys Gintarai,

palydint orkestrui, atliks programą ir gros šokiams.

Svečiai bus vaišinami šaltais užkandžiais ir karštais patiekalais. Šampanas ant kiekvieno stalo.

Kaina—15 dol. asmeniui; studentams ir moksleiviams—10 dol. [įskaitant maistą ir šampaną].

VIETAS REZERVUOTI:

New Yorke: Malvina Klivečkienė 296-0406

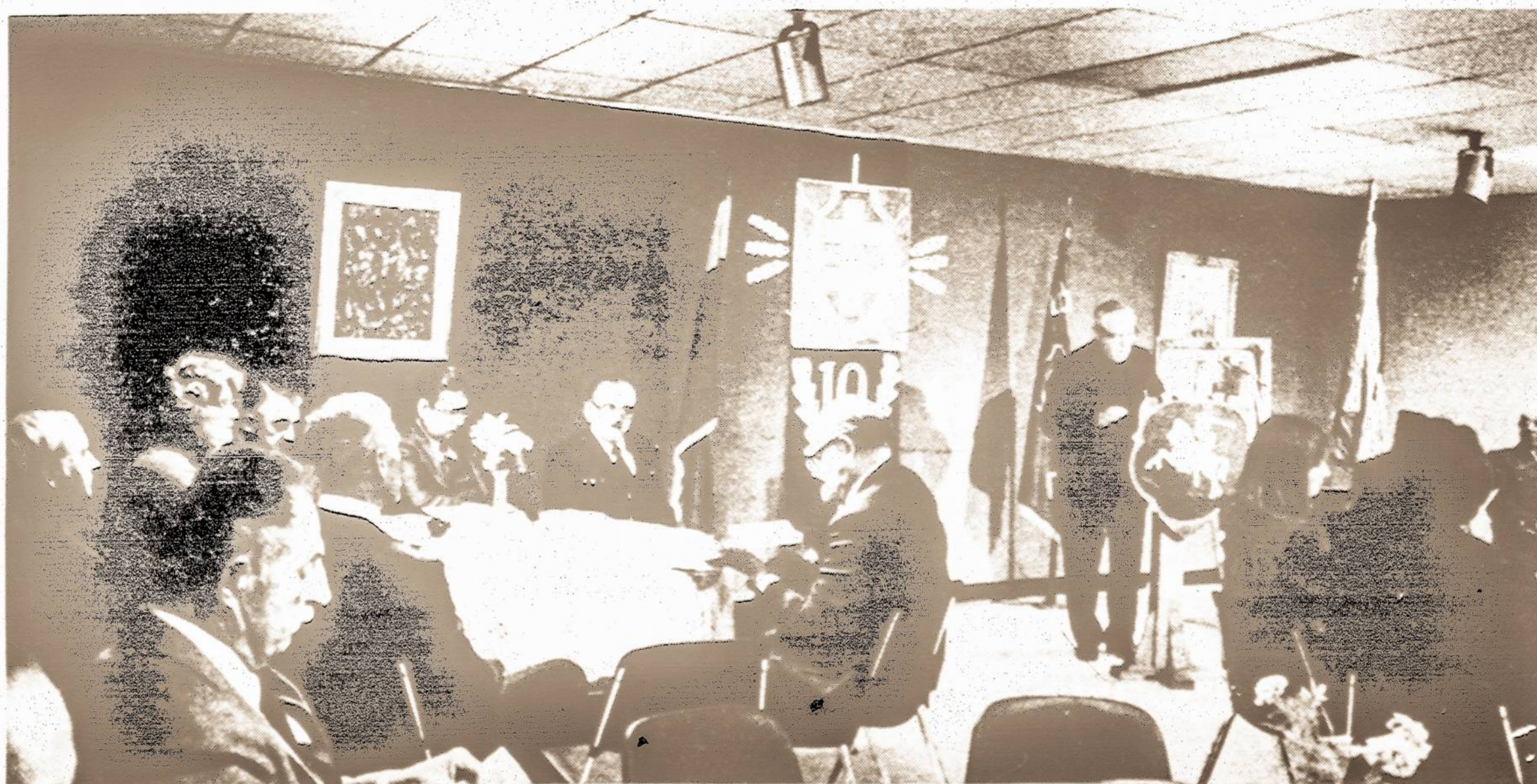
Genė Kudirkienė 235-0724

New Jersey: Jadvyga Vytuvienė [201] 994-1229

Long Islande: Lilė Milukienė [516] 681-6172

Vietas galima užsakyti stalais [po 10 asmenų] ir pavieniai. Neturi pilno stalo prašomi kreiptis į p. Vytuvienę.

Visus kviečia ir visų laukia
KULTŪROS ŽIDINIO VALDYBA

Tėv. dr. Viktoras Gidžiūnas, OFM, apžvelgia Alg. Budreckio knygą "D.L.K. Algirdas" per tos knygos

pristatymą Kultūros židinyje lapkričio 21 d.

S. Narkėliūnaitės nuotr.

Paterson, New Jersey Herald News dienraštyje, spalio 25-osios laidoje tilpo Lietuvių Bendruomenės New Jersey Apygardos pirmininko Kazio Jankūno laiškas redakcijai, Vytauto Skuodžio išlaisvinimo reikalui.

Dr. Marija ir Aleksandras Žemaičiai, iš Leonia, N. J., yra išvykę mėnesiui atostogų į savo kondominiumą Floridoje. Ten išbus iki Kalėdų.

Dail. Česlovas Janušas, išbuvęs apie mėnesį laiko ėgoninėje, sugrįžo į namus.

VIENYBEI labai reikalinga raidžių rinkėja ir talkininkė administracijoje. Nemokančią dirbti elektronine rinkimo mašina išmokyti, bet turi mokėti rašyti mašinėle lietuvių ir anglų kalbomis. Bet kuriuo laiku kreiptis telefonu 277-7257.